

DE, KOCHO KORO BAKNA

দে, কচ' কৰ' বাকনা

LET'S SPEAK KOCH

কোঁচ ভাষা কওঁ, আহক

Koch into English and Assamese Phrase Book

Tura, 2009

DE, KOCHO KORO BAKNA

দে, কচ' কৰ' বাকনা

LET'S SPEAK KOCH

কোঁচ ভাষা কওঁ, আহক

Koch into English and Assamese Phrasebook

Compiled and edited by:

Alexander Kondakov

Nirmal Koch

Tura, 2009

Published by:
SIL International
2009

First edition

Price: Rs. 50 only

© A. Kondakov, N. Koch
© SIL International

আকুইছা বাকনি

নিনি আপানি কৰ' বাকনাঙ
নিঙ হেঙনা,
কচ' কৰ' বাকনাঙ কচৰঙ হেঙনা
দে, কচ' কৰ' বাক।

তাৰিখ: ২০-১১-২০০৯
তুৰা

নাউনি,
নিৰ্মল কোচ

মাথাই,
কোচ ক্ৰনাঙ মাথপ
মেঘালয়

FOREWORD

What is it like to speak Koch? Would you like to have a taste of it? In that case, this book is for you.

Koch, or *Kocho koro*, is one of the languages spoken in northeast India. Just like other living languages it has its own phonological, lexical and grammatical structures. It also has its own ancient yet undocumented history. Koch has common Tibeto-Burman roots and it is akin to several other languages of the area, such as Rabha, Garo, Boro and others. Due to a prolonged contact with the Indo-Aryan languages Koch has acquired certain features from those languages, especially with regard to its vocabulary. In spite of this fact the Koch language has preserved its distinct identity.

There is lack of written materials in Koch, and the language remains largely unstudied. This book makes an attempt to document a spoken variety of Koch. It presents a living, day-to-day speech of the Koch people. The material contains phrases and sentences, questions and answers grouped into semantic themes. A wide variety of grammatical patterns have been elicited. In this way, the phrasebook not only teaches one how to speak Koch but also provides grammatical material for those desiring to analyse the language in a formal way. The material is organized into four columns: Koch presented both in the Roman and Assamese scripts, followed by English and Assamese translations. In this way, the book can be used by a wider range of readers.

Since it is the first edition the publication may contain some inaccuracies. Therefore any suggestions for improving this book are most welcome. In addition, there are significant dialectal variations within the Koch language itself. Thus, the speakers of different dialects may pronounce and so spell some of the words differently.

I would like to thank all those who helped to give this book its present shape. A young student from West Garo Hills district who wished to remain anonymous was instrumental in collecting the Koch material. I specially thank Mr. Nirmal Koch for his translation and editing work and Ms. Anjusri Phukan for reviewing the Assamese part of the phrasebook. Most of all, I thank God for sustaining me throughout this work and enabling me to serve the Koch community in the way of language development.

My goal is that readers will find this book interesting. What is more, I hope it will arouse interest in the hearts of those Koches who have already forgotten or do not speak the language of their ancestors anymore. Through reading and studying these pages may they feel in touch with their ethnic roots.

Alexander Kondakov
Tura, 2009

CONTENTS

হুৰাঙ ছুকনি নিয়মৰঙ Hurang Sukni Niyomrong	1
Spelling Rules	3
Prothom koro bakni	4
প্রথম কৰ' বাকনি	4
Initial conversation	4
প্রথম কথা-বার্তা	4
Koro	8
কৰ'	8
Language	8
ভাষা	8
Sanggrawang lini	10
ছাংগ্ৰাৱাঙ লিনি	10
Visiting a friend	10

বন্ধুৰ সৈতে সাক্ষাৎ	10
Beyang uang	14
বেয়াঙ উৰাঙ	14
Whereabouts	14
কোন ক'ত.....	14
Rekni	15
ৰেকনি.....	15
Activities	15
কাৰ্য্য	15
Lamni	36
লামনি.....	36
Hobbies / Leisure	36
অৱসৰ খিনোদন	36
Lagini	37

লাগিনি	37
Need.....	37
লাগে	37
Monnini.....	38
মননিনি	38
Feelings	38
অনুভৱ	38
Perayni	42
পেৰায়নি	42
Shopping	42
বজাৰ সমাৰ	42
Okot	43
অকত	43
Time	43

সময়	43
Liju-jumni	47
লিজু-জুমনি.....	47
Travel	47
ভ্রমণ	47
Mosom.....	49
মছম	49
Weather	49
বতৰ	49
Surir.....	49
ছুৰিৰ	49
Health	49
স্বাস্থ্য	49
Police.....	51

পুলিছ	51
Police.....	51
চিপাহী / পুলিচ.....	51
Jõra rekni sobdo.....	52
জোৰা ৰেকনি শব্দ	52
Joining Words	52
যোগাত্মক শব্দ	52
Jõray bakni	60
জোৰায় বাকনি	60
Compound sentences	60
মিশ্ৰ বাক্য.....	60
Biseson.....	62
বিশেষণ.....	62
Adjectives.....	62

বিশেষণ.....	62
Sorbonam aro kriya biseson	63
সৰ্বনাম আৰু ক্ৰিয়া বিশেষণ	63
Pronouns and Adverbs.....	63
সৰ্বনাম আৰু ক্ৰিয়া বিশেষণ	63
Upasobdo (Assamese)	65
উপশব্দ (অসমীয়া)	65
Classifiers (Assamse).....	65
উপশব্দ (অসমীয়া)	65
Upasobdo (Koch)	66
উপশব্দ (কোচ)	66
Classifiers (Koch).....	66
উপশব্দ (কোঁচ)	66

কচ' কৰনি বৰ্ণমালা The Koch Alphabet

স্বৰবৰ্ণ Vowels

অ	আ	ঐ	ই	উ	এ	ও
O o	A a	Ã ã	I i	U u	E e	Õ õ

ব্যঞ্জনবৰ্ণ Consonants

ক	খ	গ	ঘ	ঙ
K k	Kh kh	G g	Gh gh	Ng ng
চ	ছ	জ	ঝ	-
Ch ch	S s	J j	Jh jh	-
ত	থ	দ	ধ	ন
T t	Th th	D d	Dh dh	N n

প	ফ	ব	ভ	ম
P p	Ph ph	B b	Bh bh	M m
য়	ৰ	ল	ৱ	হ
Y y	R r	L l	W w	H h

ধাৰ ৰেকনি আখৰৰঙ Borrowed symbols

ঈ	উ	ঋ	ঌ	ঔ
I i	U u	Ri ri	Oi oi	Ou ou

ট	ঠ	ড	ঢ	ণ	ঞ	য
T t	Th th	D d	Dh dh	N n	Ñ ñ	J j
ক্ষ	শ	ষ	স	ড়	ঢ়	-
Kh kh	S s	S s	S s	R r	R r	-

আদেক ফাঙাতনি আখৰৰঙ Other symbols

'	ৎ	ং	:	ঁ	্	।
' / o	t	ng	h			.

হুৰাঙ ছুকনি নিয়মৰঙ Hurang Sukni Niyomrong

1. এই পিধান হুৰাঙ স্বৰবৰ্ণনা বেবহাৰ ৰেকজক জিয়া আহামিছ আখৰে মাকা। উই হুৰাঙ' কুনু আহামিছ আৰ' ইঙৰাজি লিপিয়ে মানচানি জনে গেছেক **ঐ ā** বাকিমুঙ হুৰাঙ ছুকনি দঙজক।
Ei pidan hurang sworbornona bebohar rekjok jiya Assamese akhore maka. Ui hurango kunu Assamese aro Ingraji lipiye manchani jone gesek **ঐ ā** bakimung hurang sukni dongjok, jingka:
চালপাক chālpāk 'life'
2. আহামিছ স্বৰবৰ্ণনি **ও** আৰ' ৰোমান আখৰেনি **o** বাকিমুঙ ৰিঙা কিন্তু উই হুৰাঙ' নিনি কৰেৰে দুই ৰখম মানা জনে গেছেক **o** উৱানি পিৰায়ে *tilde* (~) দাক' নিঙ বেবহাৰ ৰেকনি দঙজক।
Assamese sworbornoni **ও** aro Roman akhoreni **o** bakimung ringa kintu ui hurango nini korowe dui rokhom mana jone gesek **o** uani piraye *tilde* (~) dako ning bebohar rekni dongjok, jingka:
তাও taō 'hot'
লিতো litō 'is going'
3. Glottal stop [ʔ] বাকিমুঙ গেছেক হুৰাঙ মানা জিয়া নিনি কৰেৰে তৱা উৱানি বাদে নিঙ *apostrophe* (') চিন' হাওৰিমুঙ glottal stop হুৰাঙ' ছুকনি দঙজক। আৰ' জি কুনু আখৰানি পা'আহাঙ তঙনাঙ আখৰা **o** বাকিমুঙ উচ্চাৰণ দ'আ।
Glottal stop [ʔ] bakimung gesek hurang mana jiya nini korowe towa uani bade ning *apostrophe* (') chino haōwimung glottal stop hurango sukni dongjok. Aro ji kunu akhorani pa'asang tongnang akhora **o** bakimung uccharon do'a, jingka:

মা'রা ma'wa 'boy'
কৰ' koro 'language'

4. অনুস্বৰ ং আৰ' ও উৱানি হুৰাঙা গেছেকান বাদে কচ' কৰৱে গেছেতহান ও ছুকজক।

Anuswor ং aro ও uani huranga gesekan bade Kocho korowe gesetsan ও sukjok, jingka:

পাঙান pangan 'many'
ছঙ song 'village'

5. ও আৰ' য় হুৰাঙ' নিনি কচ' কৰৱানি হুকাঙাঙ হুৰাঙ মানচানি জনে ও আৰ' য় মাজিয়ে আৰ' শেযাঙ ছুকনি দঙজক।

ও aro য় hurango nini Kocho korowani hukangang hurang manchani jone ও aro য় majiye aro sesang sukni dongjok.

6. Prohibitive particle তা আৰ' main verb-এনি মাজিয়ে *hyphen* (-) চিন' হাওৱা।

Prohibitive particle **ta** aro main verb-eni majiye *hyphen* (-) chino haõwa:

তা-ৰেক ta-rek 'don't do'

তা-আলায় ta-alay 'don't hang (it)'

7. Echo constructions হুৰাঙেব' *hyphen* (-) চিন' হাওৱা।

Echo constructions hurangebo *hyphen* (-) chino haõwa:

হেচা-পেচা hecha-pecha 'ugly'

Spelling Rules

1. Vowel **ã** অি as in *chãlpāk* চাঁলপাঁক ‘life’ has no equivalent in English or Assamese.
2. The Assamese vowel **ɔ̃** is represented in the Roman transliteration of Koch by an **o** with a tilde (~) above, as in *taõ* তাও ‘hot’.
3. **Glottal stop** [ʔ] is a sound of short interruption in the throat. It is common in many languages, though not always indicated. In Koch, *apostrophe* (ʼ) is used to show glottal stop, as in *ma’wa* মা’ৱা ‘boy’. It usually occurs after vowels in word-medial position. In the Assamese transliteration the same apostrophe also indicates an inherent vowel **অ** **o** word finally which is otherwise not pronounced, as in *koro* কৰ ‘language’.
4. The Assamese both anuswar ং and ঙ denote the same sound similar to English ‘ng’. Therefore, for the sake of convenience only one symbol, i.e. ঙ is selected to represent it in all positions in the word.
5. Nasal sound ‘**ng**’ / ঙ does not occur word initially in Koch. ঙ does not occur word initially in the Assamese representation.
6. Prohibitive particle **ta** তা is separated from the main verb by a hyphen (-) as in *ta-rek* তা-ৰেক ‘don’t do’.
7. Echo constructions also contain a hyphen as in: *hecha-pecha* হেচা-পেচা ‘ugly’.

KOCH	কোচ	ENGLISH	অসমীয়া
Prothom koro bakni	প্রথম কৰ' বাকনি	Initial conversation	প্রথম কথা-বার্তা
Pelem monop!	পেলেম মনপ!	Good morning!	সুপ্ৰভাত।
Nani ata mung?	নানি আতা মুঙ?	What's your name?	আপোনাৰ / তোমাৰ নাম কি?
Ani mung Rajiv.	অনি মুঙ ৰাজীৱ।	My name is Rajiv.	মোৰ নাম ৰাজীৱ।
Nang Kocho?	নাঙ কচ'?	Are you Koch?	আপুনি / তুমি কোঁচ নে?
He.	হে।	Yes.	হয়।
Dongcha.	দঙচা।	No.	নহয়।
Nang beyangni thaki phuitra?	নাঙ বিয়াঙনি থাকি ফুইত্ৰা?	Where did you come from?	আপুনি ক'ৰ পৰা আহিলে?
Ang Tura thaki phuitra.	আঙ তুৰা থাকি ফুইত্ৰা।	I came from Tura.	তুমি ক'ৰ পৰা আহিলা?
Nang bi songeni?	নাঙ বি ছঙেনি?	Which village are you from?	মই তুৰাৰ পৰা আহিলো।
Ang Joyphareni.	আঙ জয়ফাৰেনি।	I'm from Joyphar.	আপুনি / তুমি কোন গাওঁৰ?
			মই জয়ফাৰৰ।

Nang bini?	নাঙ বিনি?	Where are you from?	আপুনি / তুমি ক'ৰ (মানুহ)?
Ang Russiayeni. Besoman din / bosor nang Indaiye tongtra?	আঙ ৰাছিয়ায়েনি। বেছমান দিন / বহুৰ নাঙ ইণ্ডিয়ায়ে তঙত্ৰা?	I'm from Russia. How long have you been in India?	মই ৰাছিয়াৰ। কিমান দিনৰ পৰা আপুনি / তুমি ভাৰতত আছে / আছা?
Ang Indaiye 2004 thaki tongtõ.	আঙ ইণ্ডিয়ায়ে ২০০৪ থাকি তঙতো।	I've been in India since 2004.	২০০৪ চনৰ পৰা মই ভাৰতত আছোঁ।
Nana India bejat lagiya?	নানা ইণ্ডিয়া বেজাত লাগিয়া?	How do you like India?	আপোনাৰ / তোমাৰ ভাৰত কেনে লাগিছে?
Ana India pelem lagiya.	আনা ইণ্ডিয়া পেলেম লাগিয়া।	I like it.	ভাল লাগিছে।
Nang tai be'e towa?	নাঙ তাই বে'এ তৰা?	Where do you live now?	আপুনি / তুমি এতিয়া ক'ত আছে / আছা?
Ang Turaye towa. Ang ie'e towa.	আঙ তুৰায়ে তৰা। আঙ ইয়ে'এ তৰা?	I live in Tura. I live here.	মই তুৰাত আছোঁ। মই ইয়াত থাকোঁ / বাস কৰোঁ।

Ang ue'e / uang towa.	আঙ উৰে'এ / উৰাঙ তৰা।	I live there (<i>prox.</i>) / there (<i>remote</i>).	মই তাত / সৌ তাত আছেঁ।
Nani nok be'e?	নানি নক বে'এ?	Where is your house?	আপোনাৰ / তোমাৰ ঘৰ ক'ত?
Ani nok Chandmariye.	আনি নক চান্দমাৰীয়ে।	My house is in Chandmari.	মোৰ ঘৰ চান্দমাৰিত।
Nang ata kam reka?	নাঙ আতা কাম ৰেকা?	What work do you do?	আপুনি / তুমি কি কাম কৰে / কৰা?
Ang haluwa / master/sattro.	আঙ হালুৱা / মাছতাৰ / ছাত্ৰ।	I am a farmer / teacher / student.	মই কৃষক / শিক্ষক / ছাত্ৰ।
Nang besoman boyosni?	নাঙ বেছমান বয়সনি	How old are you? (<i>lit. What is your age?</i>)	আপোনাৰ / তোমাৰ বয়স কিমান?
Ang tiris bosorni.	আঙ ত্ৰিশ বয়সনি।	I am 30 years old.	মই ত্ৰিশ বছৰ বয়সৰ।
Nang biya rekni?	নাঙ বিয়া ৰেকনি?	Are you married?	আপুনি বিবাহিত নে?
He, ani michik towa aro tinta sasa towa.	হে, আনি মিচিক তৰা আৰ' তিনটা ছাছা তৰা।	Yes, I have a wife and three children.	হয়, মোৰ এগৰাকী পত্নী আৰু মোৰ তিনিটা ল'ৰা ছোৱালী আছে।

Nana bongimung pelem lagijok.	নানা বঙিমুঙ পেলেম লগিজক।	Nice to meet you.	আপোনাক লগপাই ভাল পালোঁ।
Ua / uju chang?	উৱা / উজু চাঙ?	Who is he / she?	তেওঁ / তাই কোন?
Ua nani dada?	উৱা নানি দাদা?	Is he your elder brother?	তেওঁ তোমাৰ ককায়েক নে?
Ua'a ani mama.	উৱা'আ আনি মামা।	He is my uncle.	তেওঁ মোৰ মামা।
Uana nani jaten muka.	উৱানা নানি জাতেন মুকা।	He looks like you.	তেওঁ দেখাত তোমাৰ দৰে।
Ua'a nani jaten.	উৱা'আ নানি জাতেন।	He is like you.	তেওঁ তোমাৰ নিচিনা।
Rajivpa chani sasa?	ৰাজীৱপা চানি ছাছা?	Who is Rajiv's father? (Lit. Whose boy is Rajiv?)	ৰাজীৱৰ দেউতাক কোন?
Rajivpa nini nokma- / gaõburani sasa.	ৰাজীৱপা নিনি নকমা- / গাওঁবুৰানি ছাছা।	The headman. (Lit. Rajiv is our headman's son).	ৰাজীৱ গাওঁবুঢ়াৰ ল'ৰা।
Ia ata?	ইয়া আতা?	What is this?	এইটো কি?
Ia pencil.	ইয়া পেন্সিল।	This is a pencil.	এইটো পেন্সিল।
Ua ata?	উৱা আতা?	What is that?	সেইটো কি?
Ua'a sandal.	উৱা'আ ছেন্দেল।	That is a slipper.	সেইযোৰ চেন্দেল।
Ua'a chani sandal?	উৱা'আ চানি ছেন্দেল?	Whose slipper is that?	সেইযোৰ কাৰ চেন্দেল?

Ua'a nani?

উৱা'আ নানি?

Is that yours?

এইটো আপোনাৰ / তোমাৰ
নে?

Ua'a ani.

উৱা'আ আনি।

That is mine.

সেইটো মোৰ।

Ua'a ani dongcha.

উৱা'আ আনি দঙচা।

That is not mine.

সেইটো মোৰ নহয়।

Koro

কৰ'

Language

ভাষা

Nang English / Kocho
koro baka?

নাঙ ইঙলিছ / কচ' কৰ'
বাকা?

Do you speak English /
Koch?

আপুনি ইংৰাজী / কোঁচ
ভাষা কয় নে?

He, ang baka.

হে, আঙ বাকা।

Yes, I do.

হয়, মই কওঁ।

Ang bakcha.

আঙ বাকচা।

No, I don't.

নাই, মই নকওঁ।

Akui-akuisa baka.

আকুই-আকুইছা বাকা।

I speak a little bit of
Koch.

মই সামান্য কোঁচ ভাষা
কওঁ।

Ang Kocho koro
sikayna lama.

আঙ কচ' কৰ' ছিকায়না
লামা।

I want to learn Koch.

মই কোঁচ ভাষা শিকিব
বিচাৰোঁ।

Nang apani korowo
lama?

নাঙ আপানি কৰৱ' লামা?

Do you love your own
language?

তুমি নিজৰ ভাষা ভাল
পোৱা নে?

Nang ringa?

নাঙ ৰিঙা?

Do you understand?

তুমি বুজি পোৱা নে?

Ang ringa.	আঙ ৰিঙা।	I understand.	মই বুজি পাওঁ।
Ang ringcha.	আঙ ৰিঙচা।	I don't understand.	মই বুজি নাপাওঁ।
Nang ringjok?	নাঙ ৰিঙজক?	Did you understand?	বুজি পাইছিলো নে?
Uana bujay.	উৱানা বুজাই।	Explain to him.	তাক বুজাই দিয়া।
Ang ringjok.	আঙ ৰিঙজক।	Yes, I understood.	হয়, মই বুজি পাইছিলোঁ।
Ang ringchajok.	আঙ ৰিঙচাজক।	I didn't understand.	মই বুজি পোৱা নাছিলোঁ।
Akuisa-akuisa.	আকুইছা-আকুইছা।	A little bit.	অলপ অলপ / সামান্য।
Ang elase Kocho koro sikaytõ.	আঙ এলাছে কচ' কৰ' ছিকায়তো।	I'm learning the Koch language now.	মই এতিয়া কোঁচ ভাষা শিকি আছোঁ।
Nang tamten pelemsaka baka.	নাঙ তামতেন পেলেমছাকা বাকা।	You speak very well.	তুমি বৰ ভালকৈ ক'ব পাৰা।
Khali ning Kocho koro bakna.	খালী নিঙ কচ' কৰ' বাকনা।	We will speak only Koch.	আমি কেৱল কোঁচ ভাষা ক'ম।
De, Kocho koro bak.	দে, কচ' কৰ' বাক।	Let's speak Koch.	ব'লা, কোঁচ ভাষা কওঁ।
Nang tara-tarika baka.	নাঙ তাৰা-তাৰিকা বাকা।	You speak fast.	তুমি খৰকৈ কোঁৱা।
Astika bak.	আছিতকা বাক।	Speak slowly.	লাহে-লাহে কোঁৱা।
Tara-tari(ka) bak.	তাৰা-তাৰি(কা) বাক।	Speak fast.	খৰকৈ কোঁৱা।

Io'o Kocho koro diya
ata baka?

Ata bakjok?

Aro bak.

Iani mane ata?

Ie'e lekhay.

Poray.

ইয়' কচ' কৰ' দিয়া আতা
বাকা?

আতা বাকজক?

আৰ' বাক।

ইয়ানি মানে আতা?

ইয়ে'এ লেখায়।

পৰায়।

How do you say it in
Koch?

What did you say?

Say it again.

What does it mean?

Write it down (*lit.*
Write it here).

Read it.

এইটো কোঁচ ভাষাত কি
কয়?

কি কৈছিল?

আকৌ কোঁৰা।

ইয়াৰ অৰ্থ কি?

ইয়াত লিখি দিয়া।

পঢ়া।

Sanggrawang lini

Chang ua'a?

Ang, Rajivpa.

O, nang phuijok?

Noke phui.

Rumbaye dang.

ছাত্ৰাৱাঙ লিনি

চাঙ উৱা'আ?

আঙ, ৰাজীৱপা।

অ, নাঙ ফুইজক।

নকে ফুই।

ৰুম্বায়ে দাঙ।

Visiting a friend

Who's there? (*When
somebody is knocking
at your door; lit. Who
is that?*)

It's me, Rajiv.

Oh, you came?

Come in the house.

Come in (*lit. Enter
inside*).

বন্ধুৰ সৈতে সাক্ষাৎ

তাত কোন আছে?

মই ৰাজীৱ।

ও, তুমি আহিলা?

ঘৰলৈ সোমাই আহ।

ভিতৰলৈ আহ।

Iang phui.	ইয়াঙ ফুই।	Come this way (<i>lit. Come here</i>).	এইফালে আহ।
Mosong.	মছঙ।	Have a seat.	বহ।
Pelem dongjok nang phuumung.	পেলেম দঙজক নাঙ ফুইমুঙ।	It was good of you to come.	তুমি আহি ভাল কৰিলা।
Ang mela bar nana <i>phone</i> reknana sesta rektra.	আঙ মেলা বাৰ নানা ফোন ৰেকনানা চেষ্টা ৰেকত্ৰা।	I tried to call you many times.	মই তোমাক বহুত বাৰ ফোন কৰাৰ চেষ্টা কৰিছিলোঁ?
(Nang) bejat tongtõ?	(নাঙ) বেজাত তঙতো?	How are you?	তুমি কেনে আছা? কি খবৰ?
(Nang) pelem tongtõ?	(নাঙ) পেলেম তঙতো?	Are you doing well?	তুমি ভালে আছা নে?
Pelem tongtõ. Aro nang?	পেলেম তঙতো। আৰ' নাঙ?	Yes, I am. And you?	হয় আছোঁ, তুমি।
Angbo pelem tongtõ.	আঙব' পেলেম তঙতো।	I'm also doing well.	ময়ো ভালে আছোঁ।
Ala-mala (pelem tongtõ).	আলা-মালা (পেলেম তঙতো)।	So-so.	যেনে-তেনে আছোঁ।
Ata khobor?	আতা খবৰ?	What's new?	নতুন খবৰ কি?
Pelem / hecha.	পেলেম / হেচা।	Good / bad.	ভাল / বেয়া

Nang may sajok?	নাঙ মায় ছাজক?	Have you had your food?	ভাত খালা নে?
He, sajok. Elayesan sajok.	হে, ছাজক। এলায়েছান ছাজক।	Yes, I have. Just now.	হয়, এইমাত্র খালোঁ।
Ata lisam?	আতা লিছাম?	Which type of curry?	কিহেৰে খালে?
Taukan, dal.	তাউকান, দাল।	Chicken curry and daal.	ডাইল আৰু মুগীৰ মঙহ।
Sachatõ.	ছাচাতো।	I haven't had my food yet.	মই এতিয়াও খোৱা নাই।
Ana may uhuitõ.	আনা মায় উহুইতো।	I'm hungry.	মোৰ ভোক লাগিছে।
May sana?	মায় ছানা?	Will you have some rice?	ভাত খাবা নে?
Ang sachana.	আঙ ছাচানা।	No.	নাখাঙ।
Kholek ruti sa.	খলেক ৰুটী ছা।	Then have some rotis.	তেনেহলে ৰুটী খোৱা।
Ba, ia saniya tamte pelem!	বা, ইয়া ছানিয়া তামতে পেলেম।	Oh, this food is very delicious!	খোৱা বস্তুখিনিৰ বৰ সোৱাদ।
Ang geset aro ruti lama.	আঙ গেছেত আৰ' ৰুটী লামা।	I want one more roti.	মোক আৰু এখন ৰুটী লাগে।
Ana tika karantõ.	আনা তিকা কাৰানতো।	I'm thirsty.	মোৰ পিয়াহ লাগিছে।

Tika lingna?	তিকা লিঙনা?	Will you have some water?	পানী খাবা নে?
Cha lingna?	চা লিঙনা?	Will you have some tea?	চাহ খাবা নেকি?
Cha na coffee?	চা না কফি?	Tea or coffee?	চাহ নে কফি?
Cha dongna.	চা দঙনা।	Tea is fine.	চাহেই ভাল।
Coffee ling.	কফি লিঙ।	Have some coffee.	কফি খোৱা।
Aro tika lagina?	আৰ' তিকা লাগিনা?	Do you want more water?	আৰু পানী লাগিব নেকি?
De, ang lina.	দে, আঙ লিনা।	OK, I'm going.	মই যাওঁ।
Atsa, ang lina.	আতছা, আঙ লিনা।	Well, I'm going now.	ভাল, মই এতিয়া যাওঁ।
Aro mukna.	আৰ' মুকনা।	See you (again).	লগ পাম (আকৌ)।
Aro bongna.	আৰ' বঙনা।	We will meet again.	আকৌ লগ পাম।
Pore bongna.	পৰে বঙনা।	See you (later) (<i>lit. We will meet later</i>).	কেতিয়াবা লগ পাম।
Pelemka tong.	পেলেমকা তঙ।	Take care.	কুশলে থাকক।
Pelem phar.	পেলেম ফাৰ।	Good night.	শুভ ৰাত্ৰি।

Beyang uang	বেয়াঙ উরাঙ	Whereabouts	কোন ক'ত
Rajivpa towa?	ৰাজীৱপা তৰা?	Is Rajiv there?	তাত ৰাজীৱ আছে নে?
He, towa.	হে, তৰা।	Yes (he is).	হয় আছে।
Ua'a maka / era.	উৰা মাকা / এৰা।	No (he is not).	নাই, সি নাই।
Tini uani suti.	তিনি উৱানি ছুটী।	He is on leave today / Today is his day off.	আজি সি ছুটীত আছে।
Rajivpa beyang tongtõ?	ৰাজীৱপা বেয়াঙ তঙতো?	Where is Rajiv?	ৰাজীৱ ক'ত আছে?
Ua'a beyang litra?	উৰা'আ বেয়াঙ লিত্ৰা?	Where did he go?	সি ক'ত গ'ল?
Ua'a bazaar litra.	উৰা'আ বাজাৰ লিত্ৰা।	He went to the market.	সি বজাৰলৈ গৈছে।
Ua'a office-ang litra.	উৰা'আ অফিছাঙ লিত্ৰা।	He went to the office.	সি কাৰ্য্যালয়লৈ গৈছে।
Ma'warong beyang?	মা'ৱাৰঙ বেয়াঙ?	Where are the boys?	ল'ৰাবোৰ ক'ত আছে?
Orong gangang tika luna litra.	অৰঙ গাঙাঙ তিকা লুনা লিত্ৰা।	They went to the river side to bathe.	সিহঁতে নদিত গা ধুবলৈ গ'ল।
Nang be'e tongtõ?	নাঙ বে'এ তঙতো।	Where are you?	আপুনি ক'ত আছে?
Ang ie'en.	আঙ ইয়ে'এন।	I'm here (proximate).	তুমি ক'ত আছা? মই ইয়াত আছোঁ।

Ang iang.	আঙ ইয়াঙ।	I'm here (distal).	মই এইফালে আছোঁ।
Ang noke / nok rumbaye.	আঙ নকে / নক ৰুম্বায়ে।	I'm home / (<i>lit. inside the house</i>).	মই ঘৰত আছোঁ।
Nang noke(n)?	নাঙ নকে(ন)?	Are you home?	তুমি ঘৰত আছা নে?
He, ang noken.	হে, আঙ নকেন।	Yes, I'm home.	হয়, মই ঘৰত আছোঁ।
Nang noke maka?	নাঙ নকে মাকা?	Aren't you home?	তুমি ঘৰত নাই নেকি?
Ang maka.	আঙ মাকা।	No.	নাই।
Ang Turaye(n).	আঙ তুৰায়ে(ন)।	I'm in Tura.	মই তুৰাত আছোঁ।
Ang songe.	আঙ ছঙে।	I'm in the village.	মই গাঁৱত আছোঁ।
Ang Guwahatiye.	আঙ গুৱাহাটীয়ে।	I'm in Guwahati.	মই গুৱাহাটীত আছোঁ।
Town-e tongni chaiya songen pelem.	তাউনে তঙনি চাইয়া ছঙেন পেলেম।	It is better to live in a village than in a town.	চহৰত থকাতকৈ গাঁৱত থকাই ভাল।

Rekni

Ang dinni may sa'a.
Ang dinni bui poraya.
Ang dinni dukum hena.

ৰেকনি

আঙ দিননি মায় ছা'আ।
আঙ দিননি বুই পৰায়া।
আঙ দিননি দুকুম হেনা।

Activities

I eat rice daily.
I read books daily.
I comb my hair every
day.

কাৰ্য্য

মই সদায় ভাত খাওঁ।
মই সদায় কিতাপ পঢ়োঁ।
মই সদায় মূৰ আচোঁৰোঁ।

Ang dinni dui bar <i>brush reka.</i>	আঙ দিননি দুই বাৰ ব্ৰাশ ৰেকা।	I brush my teeth twice a day.	মই দিনত দুবাৰ দাঁত মাঁজো।
Nang kan sa'a?	নাঙ কান ছা'আ?	Do you eat meat?	তুমি মাংস খোৱা নে?
He, ang sa'a.	হে, আঙ ছা'আ।	Yes, I do.	হয়, মই খাওঁ।
Ang kan sacha.	আঙ কান ছাচা।	I don't eat meat.	মই মাংস নাখাওঁ।
Nang cigarette busupa?	নাঙ ছিগাৰেট বুছুপা?	Do you smoke?	তুমি চিগাৰেট হোপা নেকি?
Ang busupcha.	আঙ বুছুপচা।	No, I don't.	নাই, মই নহোপো।
Ang age gari chalayamung.	আঙ আগে গাড়ী চালায়ামুঙ।	I used to drive a car.	মই আগতে গাড়ী চলাইছিলোঁ।
Nang beyang litō?	নাঙ বেয়াঙ লিতো?	Where are you going?	তুমি কলৈ যোৱা?
Ang bazar / hatang litō.	আঙ বাজাৰ / হাতাঙ লিতো।	I'm going to the market.	মই বজাৰলৈ গৈ আছোঁ।
Ang bayrang na launa litō.	আঙ বায়ৰাঙ না লাউনা লিতো।	I'm going out to fish.	মই মাছলৈ গৈ আছোঁ।
Ang Turang litō.	আঙ তুৰাঙ লিতো।	I'm going to Tura.	মই তুৰালৈ গৈ আছোঁ।
Ata rektō nang?	আতা ৰেকতো নাঙ?	What are you doing?	আপুনি কি কৰি আছে?

Ang bui poraitō.	আঙ বুই পৰায়তো।	I'm reading a book.	তুমি কি কৰি আছা? মই কিতাপ পঢ়ি আছোঁ।
Ang chithi lekhaytō.	আঙ চিঠি লেখায়তো।	I'm writing a letter.	মই চিঠি লিখি আছোঁ।
Ang may lumtō.	আঙ মায় লুমতো।	I'm cooking food.	মই ভাত ৰান্ধি আছোঁ।
Ang ruti tektō.	আঙ ৰুটি তেকতো।	I'm making roti.	মই ৰুটি বনাই আছোঁ।
Ang cha rektō.	আঙ চা ৰেকতো।	I'm making tea.	মই চাহ বনাই আছোঁ।
Ang kan sautō.	আঙ কান ছাউতো।	I'm making barbecue.	মই মাংস সেকি আছোঁ।
Ang tauti tektō.	আঙ তাউতি তেকতো।	I'm frying eggs.	মই কণী ভাজি কৰি আছোঁ।
Ang satō.	আঙ ছাতো।	I'm eating.	মই খাই আছোঁ।
Nang nani miyawani jone ata luma?	নাঙ নানি মিয়ৱানি যনে আতা লুমা?	What do you cook for your husband?	তোমাৰ গিৰীয়েকৰ বাবে তুমি কি ৰান্ধা?
Orong pidan nok themtō.	অৰঙ পিধান নক থেমতো।	They are making a new house.	সিহঁতে এটা নতুন ঘৰ বনাই আছে।
Ang bui porayni suru rekjok.	আঙ বুই পৰায়নি ছুৰু ৰেকজক।	I started reading a book.	মই কিতাপ পঢ়িবলৈ আৰম্ভ কৰিলো।
Ang tolokni suru rekjok.	আঙ তলকনি ছুৰু ৰেকজক।	I started running.	মই দৌৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিলো।

Ani bui porayni ses dongjok.	আঙ বুই পৰায়নি শেষ দঙজক।	I finished reading a book.	মই কিতাপ পঢ়া শেষ হ'ল।
Ani may sani ses dongjok.	আঙ মায় ছানি শেষ দঙজক।	I finished eating.	মই ভাত খোৱা শেষ হ'ল।
Ning ata rekna? Ang ringcha.	নিঙ আতা ৰেকনা? আঙ ৰিঙচা।	What should we do? I don't know.	আমি কি কৰিম? মই নাজানো।
Uana sing.	উৱানা ছিঙ।	Ask him.	তাক / তেওঁক সোধা।
Ua'a nana uttor haõna.	উৱা'আ নানা উত্তৰ হাওনা।	He will answer you.	সি / তেওঁ তোমাক ক'ব।
Sing, uo'o nana haõna / uo'o nang manna.	ছিঙ, উৱ' নানা হাওনা / উৱ' নাঙ মাননা।	Ask and it will be given to you.	সোধা, সেইটো তোমাক দিয়া হব।
Nana uang lina lagicha.	নানা উৱাঙ লিনা লাগিচা।	You should not go there.	তুমি তালৈ যাব নালাগে।
Nana uang lina lagichamung.	নানা উৱাঙ লিনা লাগিচামুঙ।	You should not have gone there.	তুমি তালৈ যাব নালাগিছিল।
Nana i kamo rekna lagina.	নানা ই কাম' ৰেকনা লাগিনা।	You have to do this work.	তুমি এই কামটো কৰিব লাগিব।
Ana lina lagina.	আনা লিনা লাগিনা।	I have to go.	মই যাব লাগিব।

Ang duwaro golokna ne?	আঙ দুৱাৰ' গলকনা নে?	Should I open the door?	মই দুৱাৰখন খুলিম নে?
Ang rumbaye phuina manna?	আঙ ৰুম্বায়ে ফুইনা মাননা?	May I come in?	মই ভিতৰলৈ আহিব পাৰোঁ নে?
Ua'a phuinabo mana.	উৱা ফুইনাৰ' মানা।	He may come.	সি আহিব পাৰে।
Rang phuina hobo.	ৰাঙ ফুইনা হব'।	It may rain.	বৰষুণ আহিব পাৰে।
Nang i kamo rekna manna?	নাঙ ই কাম' ৰেকনা মাননা?	Can you do this work?	তুমি এই কামটো কৰিব পাৰিবা নে
Ang io'o rekna mana.	আঙ ইয়' ৰেকনা মানা।	I can do this.	মই এইটো কৰিব পাৰোঁ।
Ua'a pana mata dongjok.	উৱা'আ পানা মাতা দঙজক।	The plant has gotten big.	গছজোপা সোনকালে বাঢ়িল।
Ua'a pana bejat ungka tara-tari ranjok?	উৱা'আ পানা বেজাত উঙকা তাৰা-তাৰি ৰানজক?	How did the tree wither so quickly?	গছজোপা ইমান সোনকালে কিয় শুকাই গ'ল?
Ang bus-o manchajok.	আঙ বাছ' মানচাজক।	I missed the bus.	মই বাছখন ধৰিব নোৱাৰিলোঁ।
Ang aiyajuni chithi mantra.	আঙ আইয়াজুনি চিঠি মানত্ৰা।	I received a letter from my mother.	মই মাৰ পৰা চিঠি পাইছোঁ।
Ani gariya buijok.	আনি গাড়ীয়া বুইজক।	My car broke down.	মোৰ গাড়ীখন নষ্ট হ'ল।

<i>Chair-ni chathunga buijok.</i>	চেয়াৰনি চাথুঙা বুইজক।	The chair leg broke.	চকীখনৰ ঠেংখন ভাঙিল।
<i>Ani computer-a hecha dongjok.</i>	আনি কম্পিউটা হেচা দঙজক।	My computer broke down.	মোৰ কম্পিউটৰটো নষ্ট হ'ল।
<i>Ang glass-o dubaijok.</i>	আঙ গিলাছ' দুবাইজক।	I broke my glass.	মোৰ গিলাচখন ভাগিল।
<i>Ang glass-o kondam diya dubaijok.</i>	আঙ গ্লাছ' কন্দাম দিয়া দুবাইজক।	I broke the (window) glass with a stick.	মই লাঠিৰে গ্লাচখন ভাগিলো।
<i>Ani maratni ghorio ang bicharaito.</i>	আনি মাৰাতনি ঘড়ীয়' আঙ বিচাৰাইতো।	I'm searching for my lost watch.	মোৰ হেৰোৱা ঘড়ীটো মই বিচাৰি আছোঁ।
<i>Bicharai, uo'o nang manna.</i>	বিচাৰাই, উৱ' নাঙ মাননা।	Seek and you will find.	বিচাৰি চোৱা, পাই যাবা।
<i>Oh / uh, ang ghorio manjok!</i>	অ, আঙ ঘড়ীয়' মানজক।	Oh, I've found my watch!	অ', মই বিচাৰি পালোঁ।
<i>Ani maratni bherawo ang manjok.</i>	আনি মাৰাতনি ভেৰাৱ' আঙ মানজক।	I have found my lost sheep.	মোৰ হেৰোৱা ভেড়াটো পালোঁ।
<i>Ang note-buiyo nahana mon mandakjok.</i>	আঙ নোট-বুইয়' নাহানা মন মান্দাকজক।	I forgot to bring my notebook.	মোৰ বহীখন আনিবলৈ পাহৰিছোঁ।
<i>Ta-mon mandak.</i>	তা-মন মান্দাক।	Don't forget.	পাহৰি নাযাবা।

Ia'a ani bhul dongcha.	ইয়া আনি ভুল দঙ্চা।	It's not my fault.	এইটো মোৰ ভুল নহয়।
Ana eghenek / oghenek pelem lagicha.	আনা এঘেনেক / অঘেনেক পেলেম লাগিচা।	I'm against this (<i>lit. I don't like it</i>).	মই ইয়াৰ বিৰুদ্ধে।
Jiyo ua'a baka ana pelem lagiya.	যিয়' উৰা বাকা আনা পেলেম লাগিয়া।	I like what he says.	সি কোৱাখিনি মোৰ পচন্দৰ।
Nang raji?	নাঙ ৰাজী?	Do you agree?	তুমি ৰাজী নে?
Naniyan do'a.	নানিয়ান দ'আ।	You are right.	তুমি শুদ্ধ।
Iang-uang ta-chai.	ইয়াঙ-উৰাঙ তা-চাই।	Don't look here and there.	ইফালে সিফালে নাচোৱা।
Bhogobana prarthna rek.	ভগবানা প্ৰাৰ্থনা ৰেক।	Pray to God.	ঈশ্বৰক প্ৰাৰ্থনা কৰা।
Jiyo nang ela rekna mana, uo'o ganekna ta- tan.	যিয়' নাঙ এলা ৰেকনা মানা, উৰ' গানেকনা তা- তান।	Don't postpone until tomorrow what you can do today.	আজি কৰিব পৰাখিনি কালিলৈ নথবা।
Nang ata rekna lamtõ?	নাঙ আতা ৰেকনা লামতো?	What are you going to do?	তুমি কি কৰিবলৈ ওলাইছা।
Ang tika luna lamtõ.	আঙ তিকা লুনা লামতো।	I'm going to take a bath.	মই গাধুবলৈ ওলাইছো।

Ang may sana lamtõ. Ua'a tai lina lamtõ.	আঙ মায় ছানা লামতো। উরা'আ তাই লিনা লামতো।	I'm going to eat food. He is about to leave now.	মই খাবলৈ ওলাইছো। সি এতিয়া যাবলৈ ওলাইছে।
Nang ganeke ata rektõmung?	নাঙ গানেকে আতা ৰেকতোমুঙ?	What were you doing yesterday?	যোৱাকালি তুমি কি কৰিছিলো?
Ang ganeke bui poraytõmung.	আঙ গানেকে বুই পৰায়তোমুঙ।	Yesterday I was reading a book.	যোৱাকালি মই কিতাপ পঢ়ি আছিলো।
Nang ganek pharoke / monope beyang tongtõmung?	নাঙ গানেক ফাৰকে / মনপে বেয়াঙ তঙতোমুঙ?	Where were you yesterday night / morning?	যোৱাকালি পুৱা অথবা ৰাতি ক'ত আছিলো?
Ang mamawani nokese mung.	আঙ মামাৱানি নকেছে মুঙ।	I was in my uncle's house.	মই মামাৰ ঘৰত আছিলোঁ।
Ang lini ganeke ue'e towamung.	আঙ লিনি গানেকে উৱে'এ তৱামুঙ।	I was there yesterday.	যোৱাকালি মই তাত আছিলোঁ।
Lini ganeke ua'a satro towamung, tini ua'a engineer aro ua'a phuini ganeke director dongna.	লিনি গানেকে উৱা'আ ছাত্ৰ তৱামুঙ, তিনি উৱা'আ ইঞ্জিনিয়াৰ আৰ' উৱা'আ ফুইনি গানেকে ডিৰেক্টৰ দংনা।	Yesterday he was a student, today he is an engineer, and tomorrow he is going to be a director.	যোৱাকালি সি ছাত্ৰ, আজি অভিযান্ত্ৰিক আৰু অহাকালি এজন পৰিচালক হয়।

Nang ganeke ata rekna?	দঙনা। নাঙ গানেকে আতা ৰেকনা?	What will you do tomorrow?	অহাকালি কি কৰিবা?
Ang Guwahatyang lina.	আঙ গুৱাহাটীয়াঙ লিনা।	I'll go to Guwahati.	মই গুৱাহাটীলৈ যাম।
Ning eklogen lina.	নিঙ একলগেন লিনা।	We will go together.	আমি একেলগে যাম।
Ang may lumna ringa.	আঙ মায় লুমনা ৰিঙা।	I know how to cook food.	মই ভাত ৰান্ধিব জানো।
Ang <i>criket</i> gelna kapcha.	আঙ ক্ৰিকেট গেলনা কাপচা।	I don't know how to play cricket.	মই ক্ৰিকেট কেলিব নাজানো।
Ia'a atani jone?	ইয়া'আ আতানি যনে?	What is this (used) for?	এইটো কিহৰ বাবে?
Ie'e beba kandaye dōkan towa?	ইয়ে'এ বেবা কান্দায়ে দোকান তৱা?	Is there any shop somewhere nearby?	ইয়াৰ ওচৰত ক'ৰবাত দোকান আছে নে?
Nang chana sam tongtō?	নাঙ চানা ছাম তঙতো?	Who are you waiting for?	তুমি ক'ত ৰখি আছা?
Ang Arunana samtō.	আঙ অৰুণানা ছামতো।	I'm waiting for Arun.	মই অৰুণৰ অপেক্ষাত আছা।
Ua'a tini phuichana, ganekebo phuicha-na.	উৱা'আ তিনি ফুইচানা, গানেকেব' ফুইচানা।	He is not coming today, or tomorrow.	সি আজি বা কালি নাহিব।

Jhirai-jhirai!	ঝিৰাই-ঝিৰাই।	Wait-wait!	ৰ'বা, ৰ'বা।
Akuisa jhirai.	আকুইছা ঝিৰাই।	Wait for a while.	এখন্তেক ৰ'বা।
Ek masna jhirai.	এক মাছনা ঝিৰাই।	Wait for one month.	এমাহমান ৰ'বা।
Nang uani ataba natra?	নাঙ উৱানি আতাবা নাত্ৰা?	Did you hear about him?	তুমি তাৰ বিষয়ে শুনিছা নে?
Ang natra nang masa thattra.	আঙ নাত্ৰা নাঙ মাছা থাত্ৰা।	I heard you killed a tiger.	মই শুনিছোঁ, তুমি বাঘ হত্যা কৰিছা।
Nangen ua'a masa thatniya?	নাঙেন উৱা'আ মাছা থাতনিয়া?	Are you the one who killed a tiger?	বাঘ হত্যা কৰাজন তুমিয়েই নে?
Ia'a <i>engine</i> -a pelem kam reka?	ইয়া'আ ইঞ্জিনা পেলেম কাম ৰেকা?	Does this engine work well?	এই ইঞ্জিনটো কাৰ্যক্ষম নে?
Ang agen Taj Mahal-o muktra.	আঙ আগেন তাজমহল' মুকত্ৰা।	I have already seen the Taj Mahal.	মই তাজমহল দেখিছোঁ।
Ua'a ani sokni agen litra.	উৱা আনি ছকনি আগে লিত্ৰা।	He left before I reached here.	মই গৈ পোৱাৰ আগতেই সি গুচি গ'ল।
Nang atana ana chaina phuichatō?	নাঙ আতানা আনা চাইনা ফুইচাতো?	Why didn't you come to see me?	মোক চাবলৈ তুমি কিয় নাহিলা?

Karon ani somoy makamung. Debra phakang tong. Ana akuisa akang gudhur haõ. Ui dina orong Guwahatiyang litra.	কাৰণ আনি সময় মাকামুঙ। দেব্ৰা ফাকাঙ তঙ। আনা আকুইছা আকাঙ গুধুৰ হাও। উই দিনা অৰঙ গুৱাহাটীয়াঙ লিত্ৰা।	Because I didn't have time. Keep to the left. Drop me up ahead / over there. The day before yesterday they went to Guwahati.	কাৰণ মোৰ সময় নাছিল। বাওফালে যাবা। অলপ আগলৈকে দি আহিবা। পৰহি সিহঁতে গুৱাহাটীলৈ গুচি গ'ল।
Dui bosor age ua'a Russiang litra. Pas bosor pore ua'a Turaye phuina. Lini bosore ua'a Indiaye phuitra. Ua ie'e ek bosorni jone tongna. Phuini bosore ua'a Russiang lina.	দুই বছৰ আগে উৱা'আ ৰাছিয়াঙ লিত্ৰা। পাঁচ বছৰ পৰে উৱা তুৰায়ে ফুইনা। লিনি বছৰে উৱা'আ ইণ্ডিয়ায়ে ফুইত্ৰা। উৱা ইয়ে'এ এক বছৰনি যনে তঙনা। ফুইনি বছৰে উৱা'আ ৰাছিয়াঙ লিনা।	Two years ago he went to Russia. In five years he will come back to Tura. Last year he came to India. He will stay here for one year. Next year he will go to Russia.	দুবছৰৰ আগতে তেওঁ ৰাছিয়ালৈ গৈছিল। পাঁচবছৰৰ পাছত তেওঁ তুৰালৈ আহিল। যোৱাবছৰ সি ভাৰতলৈ আহিলে। তেওঁ এবছৰৰ বাবে ইয়াত থাকিব। অহা বছৰত ৰাছিয়ালৈ যাব।

Ua'a 2005-pe ata rektra?	উৱা'আ ২০০৫-পে আতা ৰেকত্ৰা?	What did he do in 2005?	২০০৫ চনত তেওঁ কি কৰিছিল?
Ganeke orong ie'e phuitra.	গেনেকে অৰঙ ইয়ে'এ ফুইত্ৰা।	Yesterday they came here.	যোৱাকালি তেওঁলোকে ইয়ালৈ আহিছিল।
Ua'a ui dina Mumbaiyang litra.	উৱা'আ উই দিনা মুম্বাইয়াঙ লিত্ৰা।	He went to Mum-bai the other day.	পিছদিনা তেওঁ মুম্বাইলৈ গৈছিল।
Ning nana ana muktra.	নিঙ নানা আনা মুকত্ৰা।	We saw each other.	আমি পৰস্পৰে লগ পাইছিলোঁ।
Orong nana ana muktra.	অৰঙ নানা আনা মুকত্ৰা।	They saw each other.	তেওঁলোক ইজনে সিজনক লগ পাইছিল।
Mohana Anilana muktra.	মোহনা অনিলানা মুকত্ৰা।	Mohan saw Anil.	মোহনে অনিলক দেখা পাইছিল।
Ang ani ajongana chaina phuitra.	আঙ আনি আজঙানা চাইনা ফুইত্ৰা।	I came to see my brother.	মই মোৰ ভাইটিক চাবলৈ আহিছোঁ।
Aiya-awarong unni sabetna pelem mana.	আইয়া-আৱাৰঙ উননি ছাবেতনা পেলেম মানা।	Parents love their children.	পিতৃ-মাতৃয়ে নিজৰ সন্তানক ভাল পায়।
Rajivpa chana toktra?	ৰাজীৱপা চানা তকত্ৰা?	Whom did Rajiv hit?	ৰাজীৱ কাক মাৰিছে?

Rajivpa Anilana toktra.	ৰাজীৱপা অনিলানা তকত্ৰা।	Rajiv hit Anil.	ৰাজীৱে অনিলক মাৰিলে।
Rajivpa chana taka haõtra?	ৰাজীৱপা চানা টাকা হাওত্ৰা?	To whom did Rajiv give money?	ৰাজীৱে কাক টকা দিলে।
Rajivpa Mohanana taka haõtra.	ৰাজীৱপা মোহনানা টাকা হাওত্ৰা।	Rajiv gave money to Mohan.	ৰাজীৱে মোহনক টকা দিছে।
Ang akuisa tika mahunge haõtra.	আঙ আকুইছা তিকা মাহুঙে হাওত্ৰা।	I splashed a bit of water on my face.	মই মুখত অলপমান পানী ছটিয়াইছোঁ।
Ua'a baktra, "Li aro uo'o elan nahai phui".	উৱা'আ বাকত্ৰা, "লি আৰ' উৱ' এলান নাই ফুই"।	He said, "Go and bring it right now".	তেওঁ কলে, যোৱা এতিয়াই আনাগৈ।
Orong nani jone io'o nahatra.	অৰঙ নানি যনে ইয়' নাত্ৰা।	They brought this for you.	সিহঁতে এইটো তোমাৰ বাবে আনিছে।
Ang io'o apan rekna.	আঙ ইয়' আপান ৰেকনা।	I will do it myself.	মই এইটো নিজেই কৰিম।
Suru rekna.	ছুৰু ৰেকনা।	Let's start.	আৰম্ভ কৰা।
Cho lina.	চ' লিনা।	Let's go.	বলা যাওঁ।
Cho amung.	চ' আমুঙ।	Come with me / come along.	মোৰ লগত ব'লা।
Ana lina haõ.	আনা লিনা হাও।	Let me go.	মোক যাবলৈ দিয়া।

Ana nani mukrunge jabrawo godonna haõ.	আনা নানি মুক্ৰুঙেনি জাব্ৰাৱ' গদননা হাও।	Let me take the speck out of your eye.	তোমাৰ চকুৰ জাবৰখিনি উলিয়াবলৈ দিয়া।
De, chai ata dongna.	দে, চাই আতা দঙনা।	Let's see what happens.	কি হৈছে চাবলৈ দিয়া।
Uana sesta rekna haõ.	উৱানা চেষ্টা ৰেকনা হাও।	Let him try.	তাক যত্ন কৰিবলৈ দিয়া।
Cho ning muju batna / juna.	চ' নিঙ মুজু বাতনা / জুনা।	Come (to the bedroom), let's sleep.	আহা, শুই লও।
De, muju bat.	দে, মুজু বাত।	Let's sleep (already on the bed).	আহা শুম।
Beyang lina?	বেয়াঙ লিনা?	Where should we go?	আমি ক'লৈ যাম?
Nokang / bazarang lina.	নকাঙ / বাজাৰাঙ লিনা।	Home / to the bazaar.	ঘৰলৈ / বজাৰলৈ।
Ia'a bi <i>station</i> -a?	ইয়া'আ বি ছেটছনা?	Which station is this?	এইটো কি ষ্টেচন?
Ia'a Koch Bihar.	ইয়া'আ কোচ বিহাৰ।	This is Koch Bihar.	এইটো কোঁচ বিহাৰ।
Ujumung li.	উজুমুঙ লি।	Go with her.	তাইৰ লগত যোৱা।
Kandaye mosong / phui.	কান্দায়ে মছঙ / ফুই।	Sit by me / come to me.	আহা, ওচৰত বহা।
Ani pache phui.	আনি পাচে ফুই।	Follow me.	পিচে পিচে আহা।

Io'o la.	ইয়' লা।	Take this.	এইটো লোৱা।
Io'o ana haõ.	ইয়' আনা হাও।	Give me this.	মোক এইটো দিয়া।
Ana buiyo haõ.	আনা বুইয়' হাও।	Give me the book.	কিতাপখন মোক দিয়া।
Bi buiyo / biyo?	বি বুইয়' / বিয়'?	Which book / one?	কোনখন কিতাপ?
Ie'e tan.	ইয়ে'এ তান।	Put it here.	ইয়াতে ৰাখা।
Io'o uang tan.	ইয়' উৱাঙ তান।	Put it there.	এইটো তাত ৰাখা।
Io'o <i>table</i> -e / haye / <i>chair</i> -e tan.	ইয়' টেবিলে / হায়ে / চেয়াৰে তান।	Put it on the table / ground / chair.	এইটো মেজত / মাটিত / চকীত ৰাখা।
Io'o <i>chair</i> rumbaye tan.	ইয়' চেয়াৰ ৰুম্বায়ে তান।	Put it under the chair.	চকীৰ তলত ৰাখা।
Io'o duwar piraye alay tan.	ইয়' দুৱাৰ পিৰায়ে আলায় তান।	Hang it above the door.	দৰজাৰ ওপৰত ওলমাই ৰাখা।
Iõ'o lang li.	ইয়' লাঙ লি।	Take it away.	এইটো লৈ যোৱা।
Io'o bayrang bakhay.	ইয়' বায়ৰাঙ বাখায়।	Throw it out.	এইটো দলিয়াই দিয়া।
Saray.	ছাৰায়।	Stand up / get up / rise.	উঠা।
Ghurai.	ঘুৰাই।	Turn around.	ঘূৰা।
Io'o nathem.	ইয়' নাথেম।	Listen to this.	এইটো শুনা।
Iang chai.	ইয়াঙ চাই।	Look here.	এইফালে চোৱা।

Aniyang nathem.
Jhirai!
Chichikka tong!
Li uang!

Uana jhamela ta-rek.
Uo'o ta-lau.
Elan rek.
Pore rek.
Uo'o ingka rek.
Uo'o ungka ta rek.
Liyimung uo'o naha.
Uo'o ana thumuk.
Kaynabon ta-bak.
Ta-loray.
Dherang pachai!
Dheka haõ.
But.

আনিয়াঙ নাথেম।
ঝিৰাই।
চিচিককা তঙ।
লি উৰাঙ।
উৰানা ঝামেলা তে-ৰেক।
উৰ' তা-লাউ।
এলান ৰেক।
পৰে ৰেক।
উৰ' ইঙকা ৰেক।
উৰ' উঙকা তা-ৰেক।
লিয়িমুঙ উৰ' নাহা।
উৰ' আনা থুমুক।
কায়নাবন তা-বাক।
তা-লৰায়।
ধেৰাঙ পাচাই।
ধেকা হাও।
বুত।

Listen to me.
Stop!
Be quiet!
Leave me alone (go away)!
Don't trouble him.
Don't touch that.
Do it now.
Do it later.
Do it like this.
Don't do it like that.
Go and bring it.
Show it to me.
Don't tell anyone.
Don't move.
Get back!
Push.
Pull.

এইফালে শুনা।
ৰ'বা।
চুপ থাকা।
অকলশৰে থাকিব দিয়া।
তাক দিগদাৰ নিদিবা।
সেইটো নুচুবা।
এতিয়াই কৰা।
এইটো পিছত কৰিবা।
এইটো এইদৰে কৰিবা।
এইটো তেনেদৰে নকৰিবা।
যোৱা আৰু লৈ আনা।
সেইটো মোক দেখুৱাবা।
কাকো নকৰা।
লৰচৰ নকৰিবা।
পিছ হুহুকি আঁহা।
ঠেলা।
টানা।

<i>Ready dong.</i>	ৰেডি দঙ।	Get ready.	সাজু হোৱা।
Bek jinison <i>ready</i> rek.	বেক জিনিছন ৰেডি ৰেক।	Get everything ready.	সম্পূৰ্ণ সাজু কৰা।
Duwaro chup.	দুৱাৰ' চুপ।	Shut the door.	দৰ্জাখন জপাই দিয়া।
Duwaro melay.	দুৱাৰ' মেলায়।	Open the door.	দুৱাৰখন খোলা।
Buiyo melay.	বুইয়' মেলায়।	Open the book.	কিতাপখন মেলা।
Noko koncheng diya nek.	নক' কখেঙু দিয়া নেক।	Sweep the house with the broom.	ঘৰখন ঝাড়ু মাৰি দিয়া।
War thalang.	ৱাৰ থালাঙ।	Light the fire.	জুই জুলোৱা।
Tikawo taõ haõ / <i>boil</i> rek.	তিকাৱ' তাও হাও / বইল ৰেক।	Boil the water.	পানী উতলোৱা।
Jabrana bayrang bakhay haõ.	জাব্ৰানা বায়ৰাঙ বাখায় হাও।	Throw the rubbish outside.	লেতেৰাবোৰ বাহিৰত পেলোৱা।
Chako gin.	চাক' গিন।	Wash your hands.	হাত ধুই লোৱা।
Sokana gin.	ছকানা গিন।	Wash the clothes.	কাপোৰবোৰ ধোৱা।
Sokana bayrang tharan haõ.	ছকানা বায়ৰাঙ থাৰান হাও।	Dry the clothes outside.	কাপোৰবোৰ বাহিৰত শুকোৱা।
Ua'a bayrangni sokawa ranjok?	উৱা'আ বায়ৰাঙনি ছকাৱা ৰানজক?	Are the clothes outside dry?	বাহিৰত দিয়া কাপোৰ-বোৰ শুকাইছে নে?

Tini pharoken ghurai haõ.	তিনি ফাৰকেন ঘুৰাই হাও।	Return it tonight.	আজি ৰাতিয়েই উভতাই দিয়া।
Nang age dudh dukane li, pore lisam bazar thaki peray.	নাঙ আগে দুধ দুকানে লি, পৰে লিছাম বাজাৰ থাকি পেৰায়।	First go to the milk shop, then buy some vegetables from the market.	প্ৰথমতে গাখীৰৰ দোকানলৈ যোৱা, তাৰপাছত শাক- পাচলি বাজাৰলৈ যাবা।
Nang lini age dher- pasangni duwaro bondh rek.	নাঙ লিনি আগে ধেৰ- পাছাঙনি দুৱাৰ' বন্ধ ৰেক।	Before you go, close the back door.	যোৱাৰ আগতে পিছফালৰ দৰ্জাখন বন্ধ কৰিবা।
Bazarangni phuini pore nana maybo lumna lagina.	বাজাৰাঙনি ফুইনি পৰে নানা মায়ব' লুমনা লাগিনা।	After you come from the market, you will also have to cook food.	তুমি বজাৰৰ পৰা আহিয়েই ৰন্ধাবঢ়া কৰিবা।
Post diyan wasek. Jõtawo golok.	পোষ্ট দিয়ান ৱাছেক। জোতাৱ' গলক।	Send it by post. Remove your shoes.	ডাকত পঠাই দিয়া। জোতাটো সোলোকাই লোৱা।
Jõtawo kan. Nani jacket-o golok.	জোতাৱ' কান। নানি জেকেট' গলক।	Put your shoes on. Take off your jacket.	জোতাযোৰ পিন্ধা। জেকেটটো সোলোকাই লোৱা।

<i>Jacket-o kan.</i>	জেকেট' কান।	Put your jacket on.	জেকেটটো পিন্ধা।
<i>Sabeta heptõ.</i>	ছাবেতা হেপতো।	The child is crying.	কেচুঁৱাটো কান্দিছে।
<i>Sabetana gasa.</i>	ছাবেতানা গাছা।	Feed the child.	কেচুঁৱাটোক খুৱাবা।
<i>Phatra ta-bak.</i>	ফাত্ৰা তা-বাক।	Don't lie.	মিছা নক'বা।
<i>Sopsomoy hachai bak.</i>	সপসময় হাচাই বাক।	Always speak truth.	সদায় সচা কথা ক'বা।
<i>Aiya-awana manay.</i>	আইয়া-আৱানা মানায়।	Obey your father and mother.	পিতৃ-মাতৃক মানি চলিবা।
<i>Matarongna manay.</i>	মাতাৰঙনা মানায়।	Respect your elders.	ডাঙৰক সন্মান যাচিবা।
<i>Nang morotni jiniso</i>	নাঙ মৰতনি জিনিছ'	Do not covet.	আনৰ বস্তুলৈ লোভ
<i>lanana monen ta-rek.</i>	লানানা মনেন তা-ৰেক।		নকৰিবা।
<i>Nana ana maph rek.</i>	নানা আনা মাফ ৰেক।	Forgive one another.	পৰস্পৰে ক্ষমা কৰি চলিবা।
<i>Nani kandayeni</i>	নানি কান্দায়েনি মৰতনাব'	Love your neighbour	ওচৰ চুবুৰীয়াক নিজৰ দৰে
<i>morotnabo apani jat</i>	আপানি জাত লাম।	as yourself.	ভাল পাবা।
<i>lam.</i>			
<i>Ani bui towa.</i>	আনি বুই তৱা।	I have a book.	মোৰ এখন কিতাপ আছে।
<i>Anibo i buiya towa.</i>	আনিব' ই বুইয়া তৱা।	I've got the same book.	মোৰো একে কিতাপখন আছে।

Nani i / u buiya towa?	নানি ই / উ বুইয়া তরা।	Do you have this / that book?	তোমাৰো সেইখন আছে নে?
I buiya ani maka.	ই বুইয়া আনি মাকা।	I don't have this book.	মোৰ এইখন নাই।
Nani kolom towa?	নানি কলম তরা?	Do you have a pen?	তোমাৰ কলম আছেনে?
He, ani towa.	হে, আনি তরা।	Yes, I have it.	হয় মোৰো আছে।
Io'o naniyangen tan.	ইয' নানিয়াঙেন তান।	Keep it with you.	এইটো তোমাৰ লগতে ৰাখা।
Nani aiya-awa towa?	নানি আইয়া-আৱা তরা?	Do you have parents?	তোমাৰ পিতৃ-মাতৃ জীবিত নে?
Nani pangasan sanggra towa?	নানি পাঙাছান ছাঞ্জা তরা?	Do you have many friends?	তোমাৰ অনেক বন্ধু আছে নে?
Besoman nani sanggra towa?	বেছমান নানি ছাঞ্জা তরা?	How many friends do you have?	তোমাৰ কেইজন বন্ধু আছে?
Ani akuisan sanggra towa.	আনি আকুইছান ছাঞ্জা তরা।	I have a few friends.	মোৰ কেইজনমান বন্ধু আছে।
Ani awani noke pangasan kuthuri towa.	আনি আৱানি নকে পাঙাছান কুথুৰি তরা।	In my father's house there are many rooms.	মোৰ দেউতাৰ ঘৰত বহুত কোঠালী আছে।

Ui duita bhitore ata alda?	উই দুইটা ভিতৰে আতা আন্দা?	What's the difference between them?	সিহঁতৰ মাজত পাৰ্থক্য কি?
Onni bhitore akuisa alda towa.	অননি ভিতৰে আকুইছা আন্দা তৱা।	There is some dif- ference between them.	সিহঁতৰ মাজত কিছু পাৰ্থক্য আছে।
Johna / Alexa / Rajawa / Rajivpa / Sanjaya / Si-miju / Anuju apani songang soptayen liya.	জনা / এলেকছা / ৰাজাৱা / ৰাজীৱপা / সঞ্জয়া / ছিমিজু / অনুজু আপানি ছঙাঙ সপ্তাহএন লিয়া।	John/Alex/Raja/Rajiv/ Sanjay/Simi/Anu goes to his/her village every week.	জন/আলেক্স/ৰাজা/ৰাজীৱ/ সঞ্জয়/ছিমি/অনু হতে প্রতি সপ্তাহত গাৱলৈ যায়।
Mohana aiya barajuna soptayen chithi lekhaya.	মোহানা আইয়া বাৰাজুনা সপ্তাহএন চিঠি লেখায়া।	Mohan writes letters to his mother every week.	মোহনে প্রতি সপ্তাহত মাকলৈ চিঠি লিখে।
Sanjaya aiya barajuna chithi lekhaytra.	সঞ্জয়া আইয়া বাৰাজুনা চিঠি লাখায়ত্ৰা।	Sanjay wrote a letter to his mother.	সঞ্জয় মাকলৈ চিঠি লিখিছিল।
Rajawa / Rajivpa / Simiju / Anuju aiya barajuna chithi lekhayna.	ৰাজাৱা/ৰাজীৱপা/ছিমিজু/ অনুজু আইয়া বাৰাজুনা চিঠি লেখায়না।	Rajawa / Rajivpa / Simiju / Anuju will write a letter to his/her mother.	ৰাজা/ৰাজীৱ/ছিমি/অনুয়ে মাকলৈ চিঠি লিখিব।
Ang io'o rekchana!	আঙ ইয়' ৰেকচানা।	I'm not going to do this!	মই এইটো নকৰো।

Ang jitaynan.
Dongjok.
Pelem dongna?
Dongna.
Kam se kam.
Phas.
Lasse.

আঙ জিতায়নান।
দঙজক।
পেলেম দঙনা?
দঙনা।
কাম হে কাম।
ফাছ।
লাছেছ।

I'll surely win.
(It's) finished.
Is it OK?
OK.
At least.
First, at first.
At last, finally.

মই বিজয়ী হম।
হ'ল।
ভাল?
হব।
অনুতঃ।
প্রথমতে।
সকলোৰে শেষত।

Lamni

Ang porayna lama /
Ana porayna pelem
lagiya.

Ang na launa lama.

Ang *coffee* lama.
Nang *music* lama?
Ang *music* lamcha.

লামনি

আঙ পৰায়না লামা /
আনা পৰায়না পেলেম
লাগিয়া।

আঙ না লাউনা লামা।

আঙ কফি লামা।
নাঙ মিউজিক লামা?
আঙ মিউজিক লামচা।

Hobbies / Leisure

I like reading.

I like fishing.

I like coffee.

Do you like music?

I don't like music.

অৱসৰ খিনোদন

মই পঢ়ি ভাল পাওঁ।

মই মাছ ধৰিবলৈ ভাল
পাওঁ।

মই কফি ভাল পাওঁ।

তুমি সঙ্গীত ভাল পোৱা নে?

মই সঙ্গীত ভাল নাপাওঁ।

Nang <i>cricket</i> gela?	নাঙ ক্ৰিকেট গেলা?	Do you play cricket?	তুমি ক্ৰিকেট খেলা নে?
He, ang gela.	হে, আঙ গেলা।	Yes, I do.	হয়, মই খেলোঁ।
Ang gelcha.	আঙ গেলচা।	No, I don't.	নাই, মই নেখেলোঁ।
Rajivpa wakkan sacha.	ৰাজীৱপা ৱাককান ছাচা।	Rajiv doesn't eat pork.	ৰাজীৱে গাহৰি নাখায়।
Rajivpa kunu kanon sacha.	ৰাজীৱপা কুনু কানন ছাচা।	Rajiv doesn't eat any kind of meat.	ৰাজীৱে একো মাংস নাখায়।
Nauni manayniya ata?	নাউনি মানায়নিয়া আতা?	What are your festivals?	তোমালোকৰ উৎসৱ কি?
Nang jonmodin manaya?	নাঙ জন্মদিন মানায়া?	Do you celebrate birthdays?	তুমি জন্মদিন উৎযাপন কৰা নে?
Chang manaynina manaya?	চাঙ মানায়নিনা মানায়া?	Who celebrates this festival?	কোনে উৎসৱবোৰ উৎযাপন কৰে?

Lagini	লাগিনি	Need	লাগে
Nana ata lagiya?	নানা আতা লাগিয়া?	What do you want / need?	তুমি কি বিচাৰিছা?
Ana akuisa tika lagiyamung.	আনা আকুইছা তিকা	I would like to have some water.	মোক অকামান পানীৰ

Ana gedheng.	লাগিয়ামুঙ।	Help me.	প্ৰয়োজন।
Nang ata lama nani jone ataba reknana?	আনা গেধেঙ। নাঙ আতা লামা নানি যনে আতাবা ৰেকনানা?	What do you want me to do for you?	মোক বচোৱা। তোমাৰ বাবে মই কি কৰিব পাৰোঁ?
Ata dongjok?	আতা দঙজক?	What happened?	কি হ'ল?
Ia'a bejatka dongjok?	ইয়া'আ বেজাতকা দঙজক?	How did it happen?	এইটো কিহৰ বাবে হ'ল?
Ua'a atana hau dottra?	উৱা'আ আতানা হাউ দতত্ৰা?	Why is he angry?	সি কিয় খং কৰিলে?
Nang huran dongjok?	নাঙ হুৰান দঙজক?	Are you tired?	তুমি ক্লান্ত নে?
Ang huran dongjok.	আঙ হুৰান দঙজক।	I got tired.	মই ক্লান্ত।
Io'o chang rekjok?	ইয়' চাঙ ৰেকজক?	Who did this?	এইটো কোনে কৰিছে?
Ang apani bag-o tha maratjok.	আঙ আপানি ৰেক' থা মাৰাতজক।	I lost my bag.	মই মোৰ মোনাটো হেৰালোঁ।
Ang maratjok.	আঙ মাৰাতজক।	I'm lost.	মই হেৰাই গলোঁ।
Monnini	মনিনি	Feelings	অনুভৱ
Ia'a pelem.	ইয়া'আ পেলেম।	It is good.	এইটো ভাল।
Ia'a hecha.	ইয়া'আ হেচা।	It is not good.	এইটো বেয়া।

Ia'a hachai?	ইয়া'আ হাচাই?	Is it true?	এইটো সঁচা নে?
Ua'a do'a.	উরা'আ দ'আ।	That's right.	সেইটো সঁচা।
Ua'a dongcha.	উরা'আ দঙচা।	That's wrong.	সেইটো ভুল।
Ang ujuna lama.	আঙ উজুনা লামা।	I like her.	মই তাইক পচন্দ কৰোঁ।
Ang nana pelem mana.	আঙ নানা পেলেম মানা।	I love you.	মই তোমাক ভাল পাওঁ।
Ang nani sara tongna manchana.	আঙ নানি ছাৰা তঙনা মানচানা।	I can't live without you.	তোমাৰ অবিহনে মই থাকিব নোৱাৰোঁ।
Ana io'o pelem lagicha.	আনা ইয়' পেলেম লাগিচা।	I don't like it.	মই এইটো ভাল নাপাওঁ।
Ang io'o kanchiya.	আঙ ইয়' কানচিয়া।	I hate it.	মই এইটো ঘিণ কৰোঁ।
Ang uana kanchiya.	আঙ উৱানা কানচিয়া।	I hate him.	মই তেওঁক ঘিণ কৰোঁ।
Ang uana kira.	আঙ উৱানা কিৰা।	I'm afraid of him.	মই তেওঁক ভয় কৰোঁ।
Ta-kir / Kir ta-dot.	তা-কিৰ / কিৰ তা-দত।	Don't be afraid.	ভয় নকৰিবা।
Ringgi dong.	ৰিঙ্গি দঙ।	Be happy.	সুখী হোৱা।
Ang khushi (dongtō).	আঙ খুশী (দঙতো)।	I'm happy.	মই সুখী।
Ang tamte dukh mantō.	আঙ তামতে দুখ মানতো।	I'm very upset / sad.	মই বৰ দুঃখিত।
Ani hau dotjok.	আনি হাউ দতজক।	I got angry.	মোৰ খং উঠিছে।

Ani pangasan jhamela.	আনি পাঙাছান ঝামেলা।	I have many problems.	মোৰ বহুত সমস্যা আছে।
Monsaniyo kaybon	মনছানিয়' কায়বন	One can't buy love.	ভালপোৱা কিনিব নোৱাৰি।
perayna mancha.	পেৰায়না মানচা।		
Are!	আৰে।	Hey!	হেৰি / ঐ।
Tamte pelem!	তামতে পেলেম।	Excellent!	উত্তম।
Besoman dukhni koro.	বেছমান দুখনি কৰ'।	How sad!	বৰ দুখজনক।
Kanchikkhun!	কানচিক্খুন।	Thank God!	ধন্যবাদ।
Bhogobanani kripayen.	ভগবানানি কৃপায়েন।	By God's grace.	ঈশ্বৰৰ কৃপাত।
Bhogobanani iccha.	ভগবানানি ইচ্ছা।	God willing.	ঈশ্বৰৰ ইচ্ছা।
Besoman pelemsa!	বেছমান পেলেমছা।	How beautiful!	অপূৰ্ব / কেনে সুন্দৰ।
Lagichajok!	লাগিচাজক।	Enough! (<i>lit. I don't want more</i>)	যথেষ্ট।
Besoman kirmaman!	বেছমান কিৰমামান।	How terrible!	কি ভয়ানক।
Ning soppan thina	নিঙ ছপ্পান থিনা লাগিনা।	We all must die.	আমি মৰণশীল।
lagina.			
Do'a nata?	দ'আ নাতা?	Really?	হয় নে?
He, do'an.	হে, দ'আন।	Yes, really.	হয় সঁচা।

Tini muktõ ranga sarangchana.	তিনি মুকতো ৰাঙা ছাৰাঙচানা।	It seems the rain is not going to stop.	দেখা গৈছে, বৰষুণ নেৰিব।
Ua'a achurit morot, mahangon thumukchajok.	উৱা'আ আশ্চৰ্যিত মৰত, মাহাঙন থুমুকচাজক।	It's strange he never showed up.	বৰ আশ্চৰ্য সি মুখখন নেদেখুৱালে।
Iani kam maka.	ইয়ানি কাম মাকা।	It's useless!	এইটো অৰ্থহীন।
Uani kam maka.	উৱানি কাম মাকা।	He is good for nothing.	সি কোনো কামৰ নহয়।
Chinta ta-rek.	চিন্তা তা-ৰেক।	Don't worry.	চিন্তাৰ কাৰণ নাই।
Hau ta-dot.	হাউ তা-দত।	Don't be angry.	খং নকৰিবা।
Chichikka tong!	চিচিককা তঙ।	Shut up!	চুপ থাকা।
Akuisa nathem.	আকুইছা নাথেম।	Excuse me (<i>attracting smbd's attention, lit. listen to me</i>).	শুনাচোন।
Maph rek.	মাফ ৰেক।	Sorry (<i>asking forgiveness</i>).	ক্ষেমিবা।
Kisun dongcha.	কিছুন দঙচা।	Never mind.	দায় নধৰিবা।
Nani marji.	নানি মাৰ্জি।	As you please.	তোমাৰ ইচ্ছা।

Perayni	পেৰায়নি	Shopping	বজাৰ সমাৰ
Ie'e ata mana?	ইয়ে'এ আটা মানা?	Are you selling ata here?	ইয়াত আটা বিক্ৰি কৰে নে?
Ani atawa bebakan makajok / phuraijok.	আনি আটাৱা বেবাকান মাকাজক / ফুৰাইজক।	My ata is all finished.	মোৰ আটা শেষ হ'ল।
Iani besoman dam?	ইয়ানি বেছমান দাম?	How much does this cost?	ইয়াৰ মূল্য কিমান?
Iani dam 50 taka.	ইয়ানি দাম ৫০ টকা।	This costs 50 rupees.	ইয়াৰ মূল্য / দাম ৫০ টকা।
Ia'a muntra?	ইয়া'আ মুনত্ৰা?	Is this ripe?	এইটো পকা নে?
Ia munchatõ.	ইয়া মুনচাতো।	It is not.	এইটো পকা নাই।
Ang io'o perayna lama.	আঙ ইয়' পেৰায়না লামা।	I want to buy this.	মই এইটো কিনিব বিচাৰোঁ।
Sariya besoman?	শাৰীয়া বেছমান।	How much is the sari?	শাৰীখনৰ দাম কিমান?
Ang uini geset lama.	আঙ উইনি গেছেত লামা।	I want one of those.	সেইবোৰৰ মাজত এখন বিচাৰোঁ।
Ana tika lingni botol lagiya.	আঙ তিকা লিঙনি বটল লাগিয়া।	I need a bottle of drinking water.	মোক এটা পানীৰ বটল লাগে।

Uana <i>English textbook</i> lagiya.	উৱানা ইঙলিছ তেঙ্ছতবুক লাগিয়া।	He wants an English textbook.	সি ইংৰাজী পাঠ্যপুথি বিচাৰিছে।
Mayrungni besoman dam?	মায়ৰুঙনি বেছমান দাম?	What is the price of rice?	চাউলৰ দাম কিমান?
Kijien bis taka.	কিজিয়েন বিশ টাকা।	Twenty rupees per kg.	বিশ টকা প্ৰতি কিলো।
Ua'a pangan dam.	উৱা'আ পাঙান দাম।	That's too expensive.	বহুত দাম।
Nang ana thokaitō.	নাঙ আনা ঠকাইতো।	You are cheating me!	তুমি মোক ঠগিছা।
Kholek nang sostaniyo la.	খলেক নাঙ সস্তানিয়' লা।	Otherwise take a cheap one.	সস্তা দামৰটো ল'বা নে?
Dongna, ang ion lana.	দঙনা, আঙ ইয়ন লানা।	OK, I'll take it.	হব, মই লম।

Okot	অকত	Time	সময়
Tini.	তিনি।	Today.	আজি।
Ganek.	গানেক।	Tomorrow / yesterday.	অহাকালি / যোৱাকালি।
Dinni.	দিননি।	Everyday.	প্ৰতিদিন।
Dinni monope.	দিননি মনপে।	Every morning.	প্ৰতিপুৱা।
Bosoren.	বহুৰেন।	Every year.	প্ৰতি বছৰ।
Ek din.	এক দিন।	One day.	এদিন।

Aro nang bibila phuina?	আৰ' নাঙ বিবিলা ফুইনা?	When will you come again?	তুমি আৰু কেতিয়া আহিবা?
Ang elaye phuina.	আঙ এলায়ে ফুইনা।	I'll be right back.	মই এতিয়াই আহি আছোঁ।
Ang ek ghonta pore phuina.	আঙ এক ঘণ্টা পৰে ফুইনা।	I'll be back in an hour.	এঘণ্টাৰ ভিতৰতে মই উভতিম।
Besoman somoy lagina nana (io'o kam reknana)?	বেছমান সময় লাগিনা নানা (ইয়' কাম ৰেকনানা)?	How much time will it take you (to do the work)?	কামটো কৰিবলৈ তোমাক কিমান সময় লাগিব।
Tara-tari rek.	তাৰা-তাৰি ৰেক।	Do it quickly.	সোনকালে কৰা।
Somoyo ta-bakhay.	সময়' তা-বাখায়।	Don't waste time.	অবাবত সময় নষ্ট নকৰিবা।
Dham-dham cho.	ধাম-ধাম চ'।	Go quickly.	সোনকালে ব'লা।
Nang sakle phuijok.	নাঙ ছাক্লে ফুইজক।	You came early.	তুমি তুৰন্তে আঁহা।
Nang derika phuijok.	নাঙ দেৰিকা ফুইজক।	You came late.	তুমি পলম কৰিছা।
Tini ata bar?	তিনি আতা বাৰ?	What day is today?	আজি কি বাৰ?
Tini ata tarikh / date.	তিনি আতা তাৰিখ / ডেট?	What is the date today?	আজি কিমান তাৰিখ?
Ela koi baji?	এলা কয় বাজি?	What is the time now?	এতিয়া সময় কিমান?
Ela dui baji.	এলা দুই বাজি।	It's 2 o'clock now.	এতিয়া দুটা বাজিছে।
Ela sare noi baji.	এলা ছাৰে নই বাজি।	It's 9:30 am.	এতিয়া পুৱা চাৰে ন বজা।

Pone egaro baji / dosta poicholis.	পনে এগাৰ' বাজি / দহুটা পইচলিছ।	It's 10:45 am.	এতিয়া পুৱা দহুটা পঞ্চলিশ মিনিট।
Dos <i>minute</i> kom baro baji.	দহ মিনিট কম বাৰ' বাজি।	It's 10 min to 12.	এতিয়া বাৰটা বাজিবলৈ দুই মিনিট বাকী।
Duita bis.	দুইটা বিশ।	It's 20 min past 2.	এতিয়া দুই বাজি বিশ মিনিট গ'ল।
Bi somoye ning bongna?	বি সময়ে নিঙ বঙনা?	What time should we meet?	আমি কিমান সময়ত লগ ধৰিম?
Pas bajie.	পাঁচ বাজিয়ে।	At 5 o'clock.	পাঁচ বজাত।
Baro baji jatang.	বাৰ' বাজি জাতাঙ।	At around 12 noon.	দুপৰীয়া বাৰ বজামানত।
Lini bosore.	লিনি বছৰে।	Last year.	যোৱা বছৰ।
Phuini bosore.	ফুইনি বছৰে।	Next year.	অহা বছৰ।
Besoman ghonta lagina ue'e soknana?	বেছমান ঘণ্টা লাগিনা উৰে'এ ছকনানা?	How many hours will it take to get there?	তাত পাবলৈ কিমান সময়ৰ প্ৰয়োজন হব?
Asti-asti.	আছিত-আছিত।	Little by little.	অলপ অলপকৈ।
Ang monop thaki kam rektō.	আঙ মনপ থাকি কাম ৰেকতো।	I'm working since this morning.	মই পুৱাৰে পৰা কৰি আছোঁ।

Elaõ projonto ata rekjok nang?	এলাও প্রযন্ত' আতা ৰেকজক নাঙ?	Up to now what have you done?	এতিয়ালে তুমি কি কৰিলা?
Nang bibila phuijok?	নাঙ বিবিলা ফুইজক?	When did you come?	তুমি কেতিয়া আহিলা?
Ela / Tai.	এলা / তাই।	Now.	এতিয়া।
Elan.	এলান।	Right now.	এইমাত্র।
Ang elan lina.	আঙ এলান লিনা।	I'll go now.	মই এতিয়া যাম।
Ang elayesan phuijok.	আঙ এলায়েছান ফুইজক।	I came just now.	মই এইমাত্র আহিছোঁ।
Ang elase Kocho koro sikaytõ.	আঙ এলাছে কচ' কৰ' ছিকায়তো।	I'm learning Koch now.	মই এতিয়া কোঁচ ভাষা শিকি আছোঁ।
Ang January thakin Kocho koro sikaytõ.	আঙ জানুৱাৰী থাকিন কচ' কৰ' ছিকায়তো।	I've been learning Koch since January.	মই জানুৱাৰী মাহৰ পৰাই কোঁচ ভাষা শিকি আছোঁ।
Age / ägä.	আগে / অঁগী।	Before.	আগত।
Pore / jikam.	পৰে / জিকাম।	Later (time).	পাছত।
Lini somoy dongjok.	লিনি সময় দঙজক।	It's time to go.	এতিয়া যোৱাৰ সময়।
Nani muju thaki sarayni okota dongjok.	নানি মুজু থাকি ছাৰায়নি অকতা দঙজক।	The hour has come for you to wake up from your slumber.	তোমাৰ টোপনিৰ পৰা সাৰ পোৱাৰ সময় হৈছে।

Liju-jumni	লিজু-জুমনি	Travel	ভ্রমণ
Turang lini <i>ticket</i> -a besoman?	তুৰাঙ লিনি টিকট বেছমান?	How much is a ticket to Tura?	তুৰালৈ যোৱা টিকটৰ দাম কিমান?
Ia'a <i>bus</i> -a beyang lina?	ইয়া'আ বাছা বেয়াঙ লিনা?	Where does this bus go?	এই বাছখন কলৈ যায়?
Turang lini <i>bus</i> -a beyang?	তুৰাঙ লিনি বাছা বেয়াঙ?	Where is the bus to Tura?	তুৰা অভিমুখী বাছ কোনখন?
Ia'a <i>bus</i> -a Krishnai-ye jhiraina?	ইয়া'আ বাছা কৃষ্ণাইয়ে কিৰাইনা?	Does this bus stop in Krishnai?	এই বাছখন কৃষ্ণাইত ৰ'খাব নে?
<i>Bus</i> -a besoman dhomok ie'e jhiraina?	বাছা বেছমান ধমক ইয়ে'এ কিৰাইনা?	How long will the bus stop here?	বাছখন কিমান সময় ইয়াত ৰ'ব?
I thaki biya besi kandaye: Rajabala-wa na Phulbariya?	ই থাকি বিয়া বেছি কান্দায়ে: ৰাজাবালাৰা না ফুলবাৰীয়া?	Which is closer (to here): Rajabala or Phulbari?	ইয়াৰ পৰা ৰাজাবালা নে ফুলবাৰী ওচৰ হয়?
Turang lini <i>bus</i> -e dung.	তুৰাঙ লিনি বাছে দুঙ।	Take the bus to Tura.	তুৰা অভিমুখী বাছখনত উঠা।

Ia'a lamdora beyang liya?	ইয়া'আ লামদৰা বেয়াঙ লিয়া?	Where does this road go?	এই ৰাস্তাটো ক'লৈ গৈছে?
Bus-e dung.	বাছে দুঙ।	Get on (the bus).	বাছত উঠা।
Bus thaki hur.	বাছ থাকি হুৰ।	Get off (the bus).	বাছৰ পৰা নামা।
Ghoraye dung.	ঘৰায়ে দুঙ।	Get on the horse.	ঘোঁৰাত উঠা।
Ghora thaki hur.	ঘৰা থাকি হুৰ।	Get down from the horse.	ঘোঁৰাৰ পৰা নামা।
Soja li.	ছজা লি।	Go straight.	পোনে-পোনে যোৱা।
Dherang li.	ধেৰাঙ লি।	Go back.	পিছফালে যোৱা।
Debrang ghurai.	দেব্ৰাঙ ঘুৰাই।	Turn left.	বাওঁফালে ঘূৰা।
May chakang ghurai.	মায় চাকাঙ ঘুৰাই।	Turn right.	সোঁফালে ঘূৰা।
Bus station ake.	বাছ ষ্টেশ্বন আকে।	Before the bus stand.	সন্মুখত বাছ আস্থান।
Bus station-o pat.	বাছ ষ্টেশ্বন' পাত।	Past the bus stand.	বাছ আস্থানৰ পাছত।
Tinini pharoko beyang tongna?	তিনি'নি ফাৰক' বেয়াঙ তঙনা?	Where shall we stop tonight?	আজি ৰাতি ক'ত থাকিম?
Ua'a ela uang sokjok hobo.	উৰা'আ এলা উৰাঙ ছকজক হব'।	He must have reached there by now.	সি তালৈ গৈ পালেই নেকি?

Mosom	মহম	Weather	বতৰ
Tinini dina tamte pelemsa!	তিনিদিনা তামতে পেলেমছা।	It's a very nice weather today.	আজি বতৰটো বৰ সুন্দৰ।
Tini chikka.	তিনি চিক্কা।	It is cool today.	আজি ঠাণ্ডা।
Tini taõ.	তিনি তাও।	It is hot today.	আজি গৰম।
Rasane tamte taõ lagiya.	ৰাহানে তামতে তাও লাগিয়া।	It is very hot in the sun.	ৰদ'ত বৰ গৰম।
Rang phuina mana.	ৰাঙ ফুইনা মানা।	It may rain.	বৰষুণ আহিব পাৰে।
Rang phuitõ.	ৰাঙ ফুইতো।	It is raining.	বৰষুণ দি আছে।
Lampara tamte juri.	লাম্পাৰা তামতে জুৰি।	The wind is very strong.	প্ৰবল বতাহ।
Soroke hadel dongtra.	ছৰকে হাদেল দঙত্ৰা।	The road is muddy.	ৰাস্তাটো বোকাময়।
Surir	ছুৰিৰ	Health	স্বাস্থ্য
Nani ata dongjok?	নানি আতা দঙজক?	What happened to you?	তোমাৰ হ'ল কি?
Nang bemar?	নাঙ বেমাৰ?	Are you not well?	তোমাৰ অসুখ নেকি?

Ang bemar.	আঙ বেমাৰ।	I'm sick.	মোৰ অসুখ।
Apanen nang <i>doctor</i> -na thumuk.	আপানেন নাঙ ডাক্তৰনা থুমুক।	Show yourself to the doctor.	তুমি নিজে ডাক্তৰক দেখুৱা।
Ata dongtra?	আতা দঙত্ৰা?	What ails you?	তোমাৰ বেমাৰটো কি?
Ani dukum ghamantō.	আনি দুকুম ঘামানতো।	I have a headache.	মোৰ মূৰৰ বিষ।
Ani komor ghamantō.	আনি কমৰ ঘামানতো।	I have back pain.	মোৰ পিঠিৰ বিষ।
Ani pha ghamantō.	আনি ফা ঘামানতো।	My tooth aches.	মোৰ দাঁতৰ বিষ।
Bi phawa / biya?	বি ফাৱা / বিয়া?	Which tooth aches / which one?	কোনটো দাঁতৰ বিষ?
Ang kalum phuitō.	আঙ কালুম ফুইতো।	I have a fever.	মোৰ জ্বৰো আছে।
<i>Doctor</i> -a ata bakjok?	ডাক্তৰা আতা বাকজক?	What did the doctor say?	ডাক্তৰে কি বুলি কলে?
Io'o jabawo समय mote sa.	ইয়' জাবাৱ' সময় মতে ছা।	Take this medicine at the proper time.	সময়মতে ঔষধ খাবা।
Nang tara-tari pelem dongna.	নাঙ তাৰা-তাৰি পেলেম দঙনা।	You will get well soon.	তুমি সোনকালে আৰোগ্য হবা।
Ua'a tini akuisa pelem dongjok.	উৱা'আ তিনি আকুইছা পেলেম দঙজক।	He is better today.	সি আজি অলপ ভাল পাইছে।

Patient-a / -ju thini
porese doctor-a sokjok.

পেশেন্টা / -জু থিনি পৰেছে
ডাক্তৰা ছকজক।

The doctor arrived
after the patient (m/f)
had died.

বেমাৰীৰ মৃত্যুৰ পাছতহে
ডাক্তৰ আহিছিল।

Police

পুলিছ

Police

চিপাহী / পুলিচ

Police-na paõ!
Ua'a jagah thaki jarjok.

পুলিছনা পাও।
উৱা'আ জাগা থাকি
জাৰজক।

Call the police!
It was a hit and run.

পুলিচক মাতা।
সেই ঠাইৰ পৰা সি পলাল।

Ua'a police-ni thaki
hengjok.
Chõrana arrest rekjok.
Thatni morotana lau
manjok.

উৱা'আ পুলিছনি থাকি
হেঙজক।
চোৰানা এৰেষ্ট ৰেকজক।
থাতনি মৰতানা লাউ
মানজক।

He escaped from the
police.
The thief was arrested.
The murderer has been
caught.

পুলিচৰ হাতৰ পৰা সি
সাৰিল।
চোৰ ধৰা পৰিল।
হত্যাকাৰীজন ধৰা পৰিল।

Nana sasti haõna.
Nang atana uana
opoman rektra?
Io'o thik rekna
manchana.

নানা শাস্তি হাওনা।
নাঙ আতানা উৱানা
অপমান ৰেকত্ৰা?
ইয়' ঠিক ৰেকনা মানচানা।

You will be punished.
Why did you insult
him?
It is improper to do so.

তোমাৰ শাস্তি হব লাগে।
তুমি কিয় তাক অপমান
কৰিছা।
এইটো ঠিক কৰা নাযাব।

Ia'a tamte hecha
bebohar.

U morotana chōr
reknini dōsh mantra.

Uana soi masni jone
jail-e tanjok.

ইয়া'আ তামতে হেচা
বেবহাৰ।

উ মৰতানা চোৰ ৰেকনি
দোষ মানত্ৰা।

উৱানা ছয় মাসনি যনে
জেলে তানজক।

It is a very bad habit.

The man was charged
with theft.

He was sentenced to
six months
imprisonment.

এইটো বৰ বেয়া অভ্যাস।

মানুহজন চোৰ বুলি
প্ৰমাণিত হৈছে।

তাক ছমাহৰ বাবে শাস্তি
বিহা হৈছে।

Jōra rekni sobdo

Aro, -mung

Nang aro ang.

Awa aro sasa.

Ua'a bazarang
liyimung thai nahatra.

Na

Cha na coffee.

Ua'a *auto* diya lina na
taxi diya.

জোৰা ৰেকনি শব্দ

আৰ', -মুঙ

নাঙ আৰ' আঙ।

আৱা আৰ' ছাছা।

উৱা বাজাৰ লিয়িমুঙ থাই
নাহাত্ৰা।

না

চা না কফি।

উৱা অটো দিয়া লিনা না
টেক্সি দিয়া।

Joining Words

And

You and I.

Father and son.

We went to the market
and brought some fruit.

Or

Tea or coffee.

He will go by auto or
taxi.

যোগাত্মক শব্দ

আৰু

তুমি আৰু মই।

পিতা আৰু পুত্ৰ।

সি বজাৰলৈ গৈছে আৰু
কিছু ফল আনিছে।

অথবা / নাইবা / নে

চাহ নে কফি।

সি অ'টো নাইবা টেক্সিত
যাব।

Kintu / Naten

Ang cha linga, naten
chokot lingcha.

Ua'a baktra, Ang
phuina, kintu
phuichajok.

Chai / chaiya

Ua'a ani chaiya mata.
Matju sabetrong
ma'wani chai akui
dongcha.

(Ki)

Ang natra (ki) nang
kam manjokka?

Rajivpa baktra (ki)
dōkana bondhoka.

Ang ringa nang ana
lamcha.

কিন্তু / নাতেন

আঙ চা লিঙা, নাতেন চকত
লিঙচা।

উরা বাকত্রা, আঙ ফুইনা,
কিন্তু ফুইচাজক।

চাই / চাইয়া

উরা'আ আনি চাইয়া মাতা।
মাতজু ছাবেতৰঙ মা'রানি
চাই আকুই দঙচা।

(কি)

আঙ নাত্রা (কি) নাঙ কাম
মানজককা?

ৰাজীৱপা বাকত্রা (কি)
দোকানা বন্ধকা।

আঙ ৰিঙা নাঙ আনা
লামচা।

But

I drink tea, but I don't
drink liquor.

He said "I will come",
but did not come.

Than

He is older than I.
A female child is not
less than a male child.

That

I heard that you got a
job.

Rajiv said that the shop
was closed.

I know that you don't
love me.

কিন্তু

মই চাহ খাওঁ কিন্তু মদ
নাখাওঁ।

সি আহিম বুলি কৈছিল কিন্তু
নাছিল।

তাতকৈ / কৈ

সি মোতকৈ বয়সত ডাঙৰ।
কন্য সন্তান পুত্ৰ সন্তানতকৈ
কোনো গুণে কম নহয়।

যে

মই শুনিছিলোঁ যে তুমি
চাকৰি পাইছা।

ৰাজীৱে কৈছে যে
দোকানখন বন্ধ।

মই জানো যে তুমি মোক
ভাল নোপোৱা।

Bakimung

Orong letra kamna
rekna lagichana
bakimung, pangasan
chakhor nahatra.

Nana sotrurongmung
kalup bakimung, ang
torōwalo nana haōjok.

Uani gāmān / ojone / uijone

Uana tamten may
uhuitra, ojone / uani
gāmān ua'a melasan
may sajok.

Gāmān / nane / jone

Deri dongni gāmān /
nane / jone ang nokang
lijok.

বাকিমুঙ

অৰঙ লেত্রা কামনা বেকনা
লাগিচানা বাকিমুঙ,
পাঙাছান চাখৰ নাহাত্ৰা।

নানা শত্ৰুৰঙমুঙ কালুপ
বাকিমুঙ, আঙ তৰোৱাল'
নানা হাওজক।

উৱানি গীমীন / অযনে / উইযনে

উৱানা তামতেন মায়
উছইত্ৰা, অযনে / উৱানি
গীমীন উৱা মেলাছান মায়
ছাজক।

গীমীন / নানে / যনে

দেৰি দঙনি গীমীন / নানে /
যনে আঙ নকাঙ লিজক।

So that

They hired many
servants so that they
did not have to do
heavy work
themselves.

I give you this sword
so that you may fight
with your enemies.

Therefore

He was very hungry;
therefore he ate a lot of
rice.

So

It was late, so I went
home.

গতিকে

তেওঁলোকে বহুত লগুৱা
ৰাখিছে গতিকে গধুৰ
কামবোৰ কৰিব নালাগে।

মই তোমাক তৰোৱালখন
দিছোঁ গতিকে তুমি শত্ৰুৰ
লগত যুঁজিব পাৰিবা।

সেই কাৰণে

তাৰ বৰ ভোক লাগিছিল
সেই কাৰণে সি পেট পূৰাই
ভাত খাইছিল।

সেয়ে

মোৰ পলম হৈছিল সেয়ে
মই ঘৰলৈ গৈছিলোঁ।

Jibila

Nang ju jibila ang
bayrang lina.

Karon / nane

Master-a hau dottra
karon ani deri dongtra.
Ani rakhni nane
master-a hau dottra.

-bo

Kalum phuimungbo
Annju kam rektra.

Taõ

Rasana dottra, taõ rang
phuitõ.

Ua'a gorib, taõ ua'a
pelem.

Ua'a elaõ biya
rekchatõ.

যিবিলা

নাঙ জু যিবিলা আঙ
বায়ৰাঙ লিনা।

কাৰণ / নানে

মাস্তাৰা হাউ দতত্ৰা কাৰণ
আনি দেৰি দঙত্ৰা।
আনি ৰাখনি নানে মাস্তাৰা
হাউ দতত্ৰা।

-ব'

কালুম ফুইমুঙব' এনজু
কাম ৰেকত্ৰা।

তাও

ৰাছানা দতত্ৰা, তাও ৰাঙ
ফুইতো।

উৱা'আ গৰীব, তাও

উৱা'আ পেলেম।

উৱা'আ এলাও বিয়া

While

Take a nap while I'm
out.

Because

The teacher was angry
because I came late.

Although

Although Ann was ill,
she worked hard.

Still, yet

The Sun is out, yet it's
raining.

He is poor, yet (but) he
is honest.

He is not married yet.

যেতিয়া

মই যেতিয়া শুম তেতিয়া
বাহিৰলৈ যাবা।

কাৰণ

মই আহোতে পলম হোৱা
কাৰণে শিক্ষকজনে খং
কৰিছিল।

যদিও / সত্বেও

এনৰ গা অসুখ যদিও তাই
অতিৰিক্ত পাৰিশ্ৰমিক।

লৈকে

সূৰ্য উঠালৈকে বৰষুণ দি
আছে।

সি দুখীৱা যদিও সৎ।

সি এতিয়ালৈকে

Khali

Bebakan *ready*, khali
ticket-*asan* dongchatō.

Jikambo

Taka bakhayni
jikambo, uana *police-*
rongni thaki jari tongna
lagitra.

-nangbo

Rang phuinangbo ning
Nokrekani pirang
dungtra.

Jodi / -nang

Jodi rang phuiya ning
cinema chaina lichana.
Rang phuinang ning
cinema chaina lichana.

ৰেকচাতো।

খালী

বেবাকান ৰেডি, খালী
টিকটাহান দঙচাতো।

জিকামব'

টাকা বাখায়নি জিকামব',
উৱানা পুলিছৰঙনি থাকি
জাৰি তঙনা লাগিত্ৰা।

-নাঙব'

ৰাঙ ফুইনাঙব' নিঙ
নকৰেকানি পিৰাঙ দুঙত্ৰা।

যদি / -নাঙ

যদি ৰাঙ ফুইয়া নিঙ
ছিনেমা চাইনা লিচানা।
ৰাঙ ফুইনাঙ নিঙ ছিনেমা
চাইনা ফুইচানা।

Except

Everything is arranged
except for the tickets.

Besides

Besides wasting all his
money, he also had to
run from the police.

In spite of

In spite of rain we went
up to Nokrek peak.

If ... (then)

If it rains we won't go
to the cinema.

অবিবাহিত।

বাহিৰে

টিকটৰ বাহিৰে সকলো
ঠিকঠাক হ'ল।

পাছতো

বহুত টকা খৰচ কৰাৰ
পাছতো তাক পুলিচৰ পৰা
পলাই ফুৰিবলগা হৈছে।

সত্ত্বেও

বৰষুণ অহা সত্ত্বেও আমি
নত্ৰেক শৃঙ্গ আৰোহণ
কৰিছিলোঁ।

যদি

যদি বৰষুণ আহে তেনে
ক্ষেত্ৰত চিনেমা চাবলৈ
নাজাওঁ।

Jodi ang nang
do'amung, ang io'o
eghenekkra rekna.

যদি আঙ নাঙ দ'আমুঙ,
আঙ ইয়' এঘেনেকক্ৰা
ৰেকনা।

If I were you, I would
do it this way (now).

যদি মই তোমাৰ সলনি
হলোহেতেন তথাপিও
কামখিনি একেদৰেই
কৰিলোঁহেতেন।

Jodi ang nang
do'amung, ang io'o
unkakra reknamung.

যদি আঙ নাঙ দ'আমুঙ,
আঙ ইয়' উঙকাক্ৰা
ৰেকনামুঙ।

If I were you, I would
have done it that way
(at that time).

যদি মই তুমি হলোহেতেন
তেনেহলে মই কামখিনি
তেনেদৰেই কৰিলোঁহেতেন।

Jodi ang ie'e
tongnamung, ia'a
inkakra
dongchanamung.

যদি আঙ ইয়ে'এ তঙনামুঙ,
ইয়া ইঙকাক্ৰা দঙচানামুঙ।

If I had been here
earlier, this would
never have happened.

যদি মই ইয়াত
থাকিলোঁহেতেন তেনেহলে
এইটো হবলৈ
নাপালেহেতেন।

Jodi ang ani
homework-o
reknamung ani
jhamelaye
dongchanamung.

যদি আঙ আনি হোমৱৰ্ক'
ৰেকনামুঙ আনি ৰামেলায়ে
দঙচানামুঙ।

If I had done my
homework,
I wouldn't be in
trouble (now).

যদি মই কৰিবলৈ দিয়াখিনি
কৰিলাহে-তেন তেনেহলে
এই বিপদখিনি
নহলেহেতেন।

Jodi ang ani
homework-o
reknamung ani
jhamelaye
dongchanamung.

যদি আঙ আনি হোমৱৰ্ক’
ৰেকনামুঙ আনি ঝামেলায়ে
দঙচানামুঙ।

If I had done my
homework,
I would not have been
in trouble (yesterday).

যদি মই ঘৰত কৰিব
দিয়াখিনি কৰিলোঁহেতেন
তেনেহলে এই অসুবিধাখিনি
নহয়।

Jodi
Jodi bebakan pelemka
towa, nang lina manna.

যদি
যদি বেবাকান পেলেমকা
তৱা, নাঙ লিনা মাননা।

Provided
Provided that all is
safe, you may go.

ভালে ভালে
ভালে ভালে থাকিলে তুমি
যাব পাৰিবা।

Jodi ...-bo
Jodi nang ana 1 lakh
takabo haõwa, taõ ang i
kamni jone raji
dongchana.

যদি ...-ব’
যদি নাঙ আনা ১ লাখ
টাকাব’ হাওৱা, তাও আঙ
ই কামনি যনে ৰাজী
দঙচানা।

Even if
Even if you give me Rs
1 lakh, I will not agree
to do this work.

আনকি
আনকি তুমি একলাখ টকা
দিলেও মই এই কামটো
কৰিবলৈ ৰাজী নহওঁ।

Jibila ... ubila

Jibila nang mayo
nahana ubila ang taka
haõna.

যিবিলা ... উবিলা

যিবিলা নাঙ মায়’ নাহানা
উবিলা আঙ টাকা হাওনা।

When ... then

When you bring the
food then I’ll pay.

যেতিয়া ... তেতিয়া

তুমি যেতিয়া খোৱাবস্তু লৈ
আহিবা তেতিয়া মই দামটো
দিম।

Kholek	খলেক	Otherwise / Or (else)	নহলে
Nang elan li, kholek nani deri dongna.	নাঙ এলান লি, খলেক নানি দেৰি দঙনা।	You better go now or you will be late.	তুমি যোৱাটোৱে ভাল নহলে পলম হব।
Jingka ... ungkan	যিঙকা ... উঙকান	Just as	যেনেদৰে ... তেনেদৰে
Ang jingka rektra ungkan rek.	আঙ যিঙকা ৰেকত্ৰা উঙকান ৰেক।	Do it just as I did.	মই যেনেদৰে কৰিলো তেনেদৰে কৰা।
Esoman ... jesoman	এছমান ... যেছমান	As much as	যিমান
Ang esomansan ringa jesoman nang ringa.	আঙ এছমান ৰিঙা যেছমান নাঙ ৰিঙা।	I know as much as you.	মই যিমান জানো তুমিও সিমান জানা।
...-ni songge-songge	...ছঙগে-ছঙগে	As soon as	লগে লগে
Master dangni songge-songge satrorong saraya.	মাস্টাৰ দাঙনি ছঙগে-ছঙগে ছাত্ৰৰঙ ছাৰায়া।	As soon as the teacher comes (in), the pupils get up.	শিক্ষকজন অহাৰ লগে লগে ছাত্ৰবোৰ থিয় হ'ল।

Ungka ... jingka / -ni ghenek

Nana ataba ungka muka jingka nang hecha kam rektra.

Ana dui kilõ may sani ghenek lagijok.

Jodi

Nang bayrangen lina manchana, jodi nang agãni takawõ haõcha.

Jõray bakni

Ji morotana nang ganeke muktra ua'a i hotel-ni malik.

উঙকা ... যিঙকা / -নি ঘেনেক

নানা আতাবা উঙকা মুকা যিঙকা নাঙ হেচা কাম বেকত্ৰা।

আনা দুই লিকো মায় ছানি ঘেনেক লাগিজক।

যদি

নাঙ বায়বাঙেন লিনা মানচানা, যদি নাঙ আগীনি টাকার' হাওচা।

জোৰায় বাকনি

যি মৰতানা নাঙ গানেকে মুকত্ৰা উৰা'আ ই হোটেলনি মালিক।

As if

You look as if you have done something wrong.

I feel like I ate 2 kg of rice.

Until

You will not get out until you have paid the last rupee.

Compound sentences

The man (whom) you saw yesterday is the owner of the hotel.

কিবা ... নিচিনা

তোমাক কিবা ভুল কৰাৰ নিচিনা লাগিছে।

মোক কিবা দুই কিলো ভাত কোৱাৰ নিচিনা লাগিছে।

লৈকে

মোৰ পাওনা টকা আদায় নিদিয়া লৈকে তুমি যাব নোৱাৰিবা।

মিশ্ৰ বাক্য

যোৱাকালি দেখা মানুহজনেই হোটেলৰ মালিক।

U buri matjuju jiju sari kantar uju bisi koro bakcha.	উ বুৰী মাতজুজু যিজু শাৰী কানতাৰ উজু বিছি কৰ' বাকচা।	The old woman who was wearing a sari never talks much.	সেই শাৰী পিন্ধা বুঢ়ীজনীয়ে খুব বেছি কথা নকয়।
Jerong kam rekcha orongna sanan lagicha.	যেৰঙ কাম ৰেকচা অৰঙনা ছানান লাগিচা।	He who does not work, shall not eat.	কাম নকৰা মানুহবোৰ খোৱাৰ কাৰণে অনুচিত।
Jiyo ua'a baka ua'a hachai.	যিয়' উৱা'আ বাকা উৱা'আ হাচাই।	Whatever he says is true.	সি যিয়েই নকওক তাৰ কথাই সঁচা।
Jiyo pelem lagiya nang uo'o rek.	যিয়' পেলেম লাগিয়া নাঙ উৱ' ৰেক।	Do whatever you think proper.	তুমি যি ভাৱা তাকেই কৰা।
Jai jai Delhiyang litra orongna India Gate-o mukna lagiya.	যাই যাই দিল্লীয়াঙ লিত্ৰা অৰঙনা ইণ্ডিয়া গেট' মুকনা লাগিয়া।	Whoever has been to Delhi must have seen India Gate.	যিসকলে দিল্লীলৈ গৈছে সকলৰে ইণ্ডিয়া গেট চাইছে।
Jeyang kunu nang li uangbo gölapamung panchubo manna.	যেয়াঙ কুনু নাঙ লি উৱাঙব' গোলাপামুঙ পানচুব' মাননা।	Wherever you go, there will be roses as well as thorn bushes.	তুমি যলৈকে যোৱা গোলাপ ফুলৰ সুবাসৰ লগতে কাঁইটো পাবা।
Jibila nang phuina nani buiyobo naha.	জিবিলা নাঙ ফুইনা নানি বুইয়ব' নাহা।	Whenever you come, bring your book.	তুমি যেতিয়া আহিবা কিতাপখনো লৈ আহিবা।

Je'e nani taka towa
ue'e nani monabo
tongna.

যে'এ নানি টাকা তৱা
উৱে'এ নানি মনাব' তঙনা।

Where your trea-sure
is, there your heart will
be also.

তোমাৰ যত সম্পত্তি তাত
মনটো থকাটো স্বাভাৱিক।

Biseson

Ia pidan buksul.
Ia buksula pidan.
Ia tikawa thanda.
Ia *coffe*-ya taõ.
Ia'a noka mata.
Ia'a mata nok.
Ani buksula nani
chaiya pelem.
Ani buksula sopni chai
pelem.
Ia duniyayeni sop chai
mata bui.

বিশেষণ

ইয়া পিদান বুকছুল।
ইয়া বুকছুলা পিদান।
ইয়া তিকারা ঠাণ্ডা।
ইয়া কফিয়া তাও।
ইয়া'আ নকা মাতা।
ইয়া'আ মাতা নক।
আনি বুকছুলা নানি চাইয়া
পেলেম।
আনি বুকছুলা ছপনি চাই
পেলেম।
ইয়া দুনিয়ায়েনি ছপ চাই
মাতা বুই।

Adjectives

This is a new shirt.
This shirt is new.
This water is cold.
This coffee is hot.
This house is big.
This is a big house.
My shirt is better than
yours.
My shirt is the best.

This is the largest book
in the world.

বিশেষণ

এইটো নতুন চোলা।
এই চোলাটো নতুন।
এই পানীখিনি ঠাণ্ডা।
এই কফিখিনি গৰম।
এই ঘৰটো ডাঙৰ।
এইটো এটা ডাঙৰ ঘৰ।
মোৰ চোলাটো তোমাতকৈ
ভাল।
মোৰ চোলাটো আটাইতকৈ
ভাল।
এইখন পৃথিৱীৰ আটাইতকৈ
ডাঙৰ গ্ৰন্থ।

Sorbonam aro kriya biseson	সর্বনাম আৰু ক্ৰিয়া বিশেষণ	Pronouns and Adverbs	সর্বনাম আৰু ক্ৰিয়া বিশেষণ
Bhogobana bebak hadamen towa.	ভগবানা বেবাক হাদামেন তৱা।	God is everywhere.	ঈশ্বৰ সকলোতে বিদ্যমান।
Changba duwaro goloktra.	চাঙবা দুৱাৰ' গলকত্ৰা।	Someone opened the door.	কোনোবাই দৰ্জাখন খুলিছে।
Io'o soppan rekna manna.	ইয়' ছপ্পান ৰেকনা মাননা।	Anyone can do it.	যিকোনো মানুহে এইটো কৰিব পাৰে।
Kaybon Bhogobana mukna mancha.	কায়বন ভগবানা মুকনা মানচা।	No one can see God.	ঈশ্বৰ কোনেও দেখা নাই।
Ataba hecha dongjok.	আতাবা হেচা দঙজক।	Something went wrong.	কিবা এটা ভুল হৈছে।
Uani baknini jone kisun makajok.	উৱানি বাকনিনি যনে কিছুন মাকাজক।	He doesn't have anything to say.	তেওঁৰ ক'বলৈ একো নাই।
Ia'a morota kisun hecha kam rekchatō.	ইয়া মৰতা কিছুন হেচা কাম ৰেকচাতো।	This man has done nothing wrong.	এই লোকজনে একো ভুল কৰা নাই।

Ning beyangba <i>sound-</i> o natra.	নিঙ বেয়াঙবা ছাউঙ' নাত্ৰা।	We heard a sound somewhere.	আমি শব্দটো কৰবাত শুনিছিলোঁ।
Nang mayo jeyang mana uangen manna.	নাঙ মায়' যেয়াঙ মানা উরাঙেন মাননা।	You can get rice anywhere.	তুমি চাউল যতে ততে পাবা।
Nang kunu jagaye Kocho <i>grammar</i> -ni buiyo chaimung manchana.	নাঙ কুনু জাগায়ে কচ' গ্রাম্মাৰনি বুইয়' চাইমুঙ মানচানা।	You can't find a Koch grammar book anywhere.	তুমি কোঁচ সকলৰ ব্যাকৰণ কতো বিচাৰি নাপাবা।
Ua'a beyakkangen maka.	উৰা বেয়াককাঙেন মাকা।	He is nowhere to be found.	সি ক'তো নাই।
Ie'e <i>pizza</i> sanana kunu jagaye maka.	ইয়ে'এ পিজা ছানানা কুনু জাগায়ে মাকা।	There is nowhere to eat pizza in this town.	এইখন চহৰত কতো পিজা খাবলৈ নাপাবা।
Ang nana geset koro bibilaba bakna lamamung.	আঙ নানা গেছেত কৰ' বিবিলাবা বাকনা লামামুঙ।	I would like to talk to you sometime.	মই কেতিয়াবা তোমাৰ লগত কথা পাতিব খোজোঁ।
Ji somoyebo ana chaina phuina manna.	যি সময়েব' আনা চাইনা ফুইনা মাননা।	Come to see me anytime.	মোক চাবলৈ যিকোনো সময়তে আহিব পাৰা।
Ua'a Goang elaõ lichatõ.	উৰা গোৰাঙ এলাও লিচাতো।	He has never been to Goa.	তেওঁ কেতিয়াও গোৱালৈ যোৱা নাই।

Upasobdo (Assamese)	উপশব্দ (অসমীয়া)	Classifiers (Assamse)	উপশব্দ (অসমীয়া)
Ue'e bis- (kuri-) jhon morotrong towamung.	উৱে'এ বিশ- (কুৰি-) বান মৰতৰঙ তৱামুঙ।	There were 20 people there.	তাত বিশজন মানুহ আছিল।
Ue'e bista masu towamung.	উৱে'এ বিশটা মাছ তৱামুঙ।	There were 20 cows there.	তাত বিশটা গৰু আছিল।
Ue'e ek jōra masu towamung.	উৱে'এ এক যোৰা মাছ তৱামুঙ।	There was a pair of cows there.	তাত এহাল গৰু আছিল।
Ue'e bista sokmay towamung.	উৱে'এ বিশটা ছকমায় তৱামুঙ।	There were 20 butterflies there.	তাত বিশটা পখিলা আছিল।
Ue'e bista pensil towamung.	উৱে'এ বিশটা পেন্সিল তৱামুঙ।	There were 20 pencils there.	তাত বিশডাল পেন্সিল আছিল।
Ue'e bista longthay towamung.	উৱে'এ বিশটা লঙথায় তৱামুঙ।	There were 20 stones there.	তাত বিশটা পাথৰ আছিল।
Ue'e bista bhut towamung.	উৱে'এ বিশটা ভূত তৱামুঙ।	There were 20 devils there.	তাত বিশটা ভূত আছিল।

Ue'e bista way
towamung.
Geseksan Bhogoban.

উৱে'এ বিশটা ৱায়
তৱামুঙ।
গেছেকছান ভগবান।

There were 20 gods
there.
There is only one God.

তাত বিশজন দেৱতা
আছিল।
ঈশ্বৰ কেৱল এজনেই।

Upasobdo (Koch)

উপশব্দ (কোচ)

Go- (non-human):
Kondam gosa.

গ-
কন্দাম গছা।

Sak- (human):
Saksa morot.

ছাক-
ছাকছা মৰত।

Äng- (non-human):
Kondam ängning.

অঁঙ-
কন্দাম অঁঙনিঙ।

Mäng- (human):
Ning mængning.

মঁঙ-
নিঙ মঁঙনিঙ।

A- (non-human):
Kondam atam.

আ-
কন্দাম আতাম।

Classifiers (Koch)

উপশব্দ (কোঁচ)

One stick.

এডাল লাঠি / লাখুটি।

One man.

এজন মানুহ।

Two sticks.

দুডাল লাখুটি।

We two.

আমি দুয়ো।

Three sticks.

তিনিডাল লাখুটি।

Mik- (human):
Miktam/mikbri
morotrong.

মিক-
মিকতাম / মিকব্রি
মৰতৰঙ।

Three / four men.

তিনি / চাৰিজন মানুহ।

Karang- (non-human
flat objects)
Bui karangtam.

কাৰাঙ-
বুই কাৰাঙতাম।

Three books.

তিনিখন কিতাপ।